

Regeldrukonderzoek CO-stelsel

Actualisering regeldruk certificeringsregeling
installateurs gasverbrandingsinstallaties

Versie: Eindrapport V2.2

Datum: 1 augustus 2024

Sira Consulting

Regeldrukonderzoek CO-stelsel

Actualisering regeldruk certificeringsregeling installateurs gasverbrandingsinstallaties

Sira Consulting

1 augustus 2024

Auteurs

Tim van den Boom

Nilab Karimi

Marieke Hollander

Inhoud

1	Inleiding	5
1.1	Achtergrond en aanleiding	5
1.2	Projectdoelstelling- en resultaat	5
1.3	Werkwijze	6
1.4	Leeswijzer	6
2	Omvang van de doelgroep	7
2.1	Aantal installatiebedrijven	7
2.2	Aantal installatiemonteurs	7
2.3	Aantal installaties en onderhoudsbeurten per monteur	8
3	Update verplichtingen en werkzaamheden	9
3.1	Wijzigingen in uitvoeren verplichtingen	9
3.2	Opvallende verschillen in kosten en tijdbesteding	12
4	Ontwikkeling van tarieven	14
4.1	Interne uurtarieven	14
4.2	Externe tarieven	14
5	Regeldrukeffecten	16
5.1	Zzp: eenmalige regeldruk	16
5.2	Zzp: structurele regeldruk	17
5.3	Microbedrijven: eenmalige regeldruk	18
5.4	Microbedrijven: structurele regeldruk	19
5.5	Kleine bedrijven: eenmalige regeldruk	21
5.6	Kleine bedrijven: structurele regeldruk	21
5.7	Middelgrote bedrijven: eenmalige regeldruk	23
5.8	Middelgrote bedrijven: structurele regeldruk	24
5.9	Middelgrote bedrijven plus: eenmalige regeldruk	25
5.10	Middelgrote bedrijven plus: structurele regeldruk	26
6	Vergelijking met in 2019 verwachte regeldruk	29
6.1	Vergelijking regeldruk 2019 en 2024 voor zzp-ers	29
6.2	Vergelijking regeldruk 2019 en 2024 voor microbedrijven	30
6.3	Vergelijking regeldruk 2019 en 2024 voor kleine bedrijven	31
6.4	Vergelijking regeldruk 2019 en 2024 voor middelgrote bedrijven	32
6.5	Vergelijking regeldruk 2019 en 2024 voor middelgrote bedrijven plus	33
6.6	Conclusie	34
7	Conclusies	36
7.1	Eenmalige regeldruk	36

7.2	Structurele regeldruk	36
7.3	Verschillen in regeldruk met onderzoek uit 2019	37
7.4	Ontwikkelingen externe tarieven in relatie tot regeldruk per klus	38

1 Inleiding

1.1 Achtergrond en aanleiding

Op 1 april 2023 is het wettelijk stelsel 'Certificering werkzaamheden aan gasverbrandingsinstallaties' (CO-stelsel) in werking getreden. Dit betekent dat vanaf 1 april 2023 alleen bedrijven met een CO-certificaat gasverbrandingsinstallaties, zoals cv-ketels, geisers en gashaarden, mogen onderhouden, repareren of plaatsen. De Tweede Kamer heeft gevraagd om een evaluatie van dit stelsel. Behalve de effecten van het stelsel zijn daarbij regeldruk en kosten voor bedrijven en huishoudens door de Kamer genoemd.

Het ministerie van BZK heeft Sira Consulting gevraagd een onderzoek uit te voeren om de regeldrukeffecten die voortvloeiend uit de inwerkingtreding van het stelsel in het meest recente onderzoek¹ zijn berekend te actualiseren. De uitkomsten van het regeldrukonderzoek vormen input voor de evaluatie van het CO-stelsel waarvoor het ministerie een extern bureau heeft ingeschakeld. Anderzijds geeft het evaluatieonderzoek ook input voor het regeldrukonderzoek. Als onderdeel van de evaluatie is door het betreffende onderzoeksbureau (onder meer) een enquête uitgezet onder installatiebedrijven. Deze enquête geeft ook inzicht in de kosten die gecertificeerde bedrijven doorberekenen aan huishoudens en bedrijven. Met het regeldrukonderzoek brengen we in kaart hoe deze kosten zich verhouden tot de regeldruk die het CO-stelsel met zich meebrengt.

1.2 Projectdoelstelling- en resultaat

De doelstelling van het onderzoek is om de regeldruk en kosten voor burgers en bedrijven, zoals ex-ante bepaald in scenario 2 van "Aanvullend onderzoek certificeringsregeling installateurs gasverbrandingsinstallaties" uit 2019 te actualiseren.

In onderstaand tekstkader zijn de onderzoeksvragen uiteengezet om de doelstelling te bereiken.

Tekstkader 1. Onderzoeksvragen

1. Wat zijn, na de inwerkingtreding van het CO-stelsel, de eenmalige en structurele regeldrukeffecten voor: zzp-ers, microbedrijven, kleinbedrijven en midden- en groot bedrijven (zoals door het CBS gedefinieerd)?
 - a. Wat is het actuele interne uurtarief dat wordt gehanteerd in de verschillende bedrijfs-categorieën?
 - b. Kloppen de extra handelingen en de daarvoor benodigde tijdbesteding die werden verwacht voor de inwerkingtreding van het CO-stelsel? Zo nee, wat zijn de extra handelingen en tijdbesteding met de inzichten van nu? Wat zijn de actuele externe kosten die onderdeel zijn van de eenmalige en structurele regeldrukeffecten?
 - c. Welk deel van de regeldrukkosten is 'bedrijfseigen'²?
2. Welke tarieven brengen respectievelijk zzp-ers, microbedrijven, kleinbedrijven en midden- en groot bedrijven in rekening voor het plaatsen van een installatie en een onderhoudsbeurt? In hoeverre is de tariefsverhoging het gevolg van de regeldrukeffecten van het CO-stelsel? En voor welk deel betreft dit andere redenen (kunnen deze worden benoemd)?

¹ [Aanvullend onderzoek certificeringsregeling installateurs gasverbrandingsinstallaties \(Sira Consulting, 2019\)](#)

² Alle kosten die bedrijven, burgers of professionals maken die in het eigen belang zijn en die ook gemaakt zouden worden zonder verplichting uit wet- en regelgeving.

1.3 Werkwijze

Dit onderzoek volgde een gestructureerde aanpak om de regeldruk te actualiseren. Zoals gebruikelijk bij regeldrukonderzoek volgen we hierbij de methode van het Handboek meting regeldrukkosten³ en het bijbehorende standaard kostenmodel (SKM). Onderdeel van deze methodiek is dat gegevens over kosten en tijdsbesteding, behalve op feitelijke cijfers voor zover beschikbaar, zijn gebaseerd op een aantal interviews met bedrijven. Bij de selectie van de bedrijven wordt rekening gehouden met een goede spreiding over relevante kenmerken (in dit geval grootteklasse), waarbij de aanname is dat deze bedrijven gezamenlijk een goede afspiegeling van de sector vormen. De berekening die hieruit volgt, geeft daarmee een inschatting van de regeldrukeffecten.

Er is een bureauonderzoek uitgevoerd waarbij beschikbare bronnen en eerdere onderzoeken zijn gebruikt om de regeldruk te herzien. Vervolgens is de regeldrukberekening geactualiseerd in het SKM met gegevens van relevante partijen zoals Techniek Nederland, InstallQ en certificerende instellingen (CI). Daarnaast zijn er 18 interviews uitgevoerd met installatiebedrijven en andere stakeholders. Tot slot is gebruik gemaakt van gegevens uit de enquête onder installatiebedrijven, die onderdeel was van het evaluatieonderzoek.

De gegevens zijn verwerkt in het SKM om een geactualiseerde berekening te kunnen maken van de regeldruk als gevolg van het CO-stelsel. Voor de berekeningen is er onderscheid gemaakt tussen eenmalige en structurele financiële effecten, waarbij de regeldruk geactualiseerd is op basis van scenario 2 uit het onderzoek van 2019 naar de certificeringsregeling voor installateurs van gasverbrandingsinstallaties, met gebruik van de daadwerkelijke interne uurtarieven van installateurs. Alle bedragen en tarieven in dit rapport zijn inclusief btw en exclusief materiaal, voorrijkosten en parkeerkosten.

1.4 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 van dit rapport zijn cijfers over de omvang van de doelgroep weergegeven. Hoofdstuk 3 geeft een update van de verplichtingen en werkzaamheden, en bespreekt opvallende verschillen met de meting van 2019. Hoofdstuk 4 gaat in op de ontwikkeling van de interne en externe tarieven. De interne tarieven betreffen personeel-/loonkosten, de externe tarieven de kosten die installatiebedrijven aan de klant berekenen. In hoofdstuk 5 presenteren we de tabellen met de eenmalige en structurele regeldrukkosten per bedrijfscategorie. In hoofdstuk 6 zijn tabellen opgenomen waarin de verschillen tussen de resultaten uit 2019 en de huidige resultaten zijn weergegeven. Ten slotte zijn in hoofdstuk 7 de conclusies opgenomen.

³ Handboek meting regeldrukkosten, ministerie van Economische Zaken en Klimaat, 2023.

2 Omvang van de doelgroep

In het regeldrukeffectenonderzoek van 2019 is uitgegaan van 3.500 bedrijven die in de sector actief zijn. Nog niet al deze bedrijven zijn gecertificeerd. Bij de actualisatie van de regeldruk wordt in dit rapport uitgegaan van de bedrijven die inmiddels zijn gecertificeerd. Deze bedrijven hebben het certificeringsproces immers al doorlopen en daarmee ervaring opgedaan. Op 1 april 2024 gaat het om 2.295 gecertificeerde bedrijven. In dit rapport is de totale regeldruk voor deze 2.295 bedrijven gespecificeerd naar de verschillende categorieën waarin deze installatiebedrijven werkzaam zijn (zoals gedefinieerd door het CBS). In dit hoofdstuk zijn de hierbij gehanteerde uitgangspunten benoemd. Bedrijven die na 1 april 2024 zijn gecertificeerd zijn niet in dit onderzoek betrokken. De op 1 april 2024 gecertificeerde bedrijven vormen tezamen het grootste deel van de bedrijven in de sector en zijn daarmee een representatieve groep voor de beoordeling van de regeldrukeffecten.

2.1 Aantal installatiebedrijven

Dit onderzoek bepaalt de regeldrukeffecten voor installatiebedrijven die op 1 april 2024 zijn gecertificeerd (2.295 bedrijven). Hierbij baseren we ons op de, op het moment van dit onderzoek, meest recente rapportage van de Toelatingsorganisatie Kwaliteitsborging Bouw (Tlokb) over de voortgang van het certificeren van bedrijven. De doelgroep van bedrijven is net zoals in het voorgaande onderzoek op basis van het aantal werkzame personen onderverdeeld in bedrijfscategorieën. Voor de onderverdeling van de bedrijven per bedrijfscategorie is gebruikgemaakt van CBS-gegevens. Daarbij hebben we een onderscheid gemaakt tussen bedrijven die voor 2019 al (privaat) gecertificeerd waren en bedrijven die daarna op grond van het wettelijk stelsel CO zijn gecertificeerd. Dit om een inschatting te kunnen maken van de bedrijfseigen kosten⁴. Het aantal bedrijven dat voor 2019 al (privaat) gecertificeerd was, is berekend op basis van de percentages uit het vorige onderzoek van 2019⁵.

Tabel 1. Doelgroep installatiebedrijven

Bedrijfscategorie (werkzame personen)	Bedrijven	AI (privaat) gecertificeerd voor 2019	Zonder certificaat voor 2019
Zzp (1)	998	0	998
Micro (2 t/m 9)	1.030	258	773
Klein (10 t/m 50)	226	79	147
Middelgroot (51 t/m 100)	34	17	17
Middelgroot plus ⁶ (meer dan 100)	7	7	0
Totaal	2.295	361	1.934

2.2 Aantal installatiemonteurs

Het totale aantal monteurs binnen de 2.295 installatiebedrijven die op 1 april 2024 zijn gecertificeerd, is berekend op 15.175. Voor het gemiddeld aantal monteurs per bedrijfscategorie zijn dezelfde aantallen aangehouden als in het onderzoek van 2019. De aantallen zijn weergegeven in tabel 2.

⁴ Bepaalde kosten die onderdeel kunnen zijn van certificering, zijn al eerder gemaakt door bedrijven die voor 2019 gecertificeerd zijn. Deze kosten worden als bedrijfseigen beschouwd en derhalve niet meegerekend als regeldrukkosten.

⁵ De percentages voor bedrijven zonder certificaat zijn gebaseerd op de bevindingen uit het vorige onderzoek van 2019: Zzp: 100%, Micro: 75%, Klein: 65%, Middelgroot: 50%, Middelgroot plus: 0%. Omdat de regeldruk in dit onderzoek is berekend op basis van het aantal gecertificeerde bedrijven op 1 april 2024, kan het zijn dat het aantal bedrijven waarvan wordt ingeschat dat ze voor 2019 al (privaat) waren gecertificeerd, nu lager is ingeschat dan in het onderzoek van 2019.

⁶ Dit betreft de 7 grote bedrijven die gespecialiseerd zijn in onderhoud en service van gastoestellen.

Tabel 2. Aantal monteurs per bedrijf

Bedrijfscategorie (werkzame personen)	Gemiddeld aantal mon- teurs per bedrijf	Bedrijven	Aantal monteurs per be- drijfs categorie
Zzp (1)	1	998	998
Micro (2 t/m 9)	4	1.030	4.120
Klein (10 t/m 50)	25	226	5.650
Middelgroot (51 t/m 100)	80	34	2.720
Middelgroot plus (meer dan 100)	241	7	1.687
Totaal		2.295	15.175

2.3 Aantal installaties en onderhoudsbeurten per monteur

In dit onderzoek hebben we in de interviews nagevraagd hoeveel installaties en onderhoudsbeurten gemiddeld per bedrijf en installateur in de praktijk worden uitgevoerd. Op basis van de 12 interviews is de conclusie dat het aantal onderhoudsbeurten en installaties per monteur overeenkomt met de uitgangspunten die in 2019 zijn gehanteerd: 25 installaties en 125 onderhoudsbeurten per monteur per jaar. Dit geldt vooral voor de kleinere bedrijven, die meer doen dan alleen CV installaties en onderhoudsbeurten. Voor grotere en meer gespecialiseerde bedrijven is deze schatting mogelijk wat aan de krappe kant. Voor de regeldruk-berekening zijn we net zoals in 2019 bij alle typen bedrijven uitgegaan van 25 installaties en 125 onderhoudsbeurten per monteur per jaar.

3 Update verplichtingen en werkzaamheden

In dit hoofdstuk bespreken we ten eerste welke verplichtingen⁷ in de huidige situatie extra of anders worden uitgevoerd ten opzichte van de uitgangspunten van het onderzoek uit 2019. Hierna volgt een beschrijving van opvallende verschillen wat betreft kosten en tijdbesteding ten opzichte van 2019. Dit hoofdstuk geeft daarmee een verklaring voor de belangrijkste verschillen in regeldrukeffecten tussen het huidige en het voorgaande onderzoek. Deze verschillen zijn verderop in dit rapport, in hoofdstuk 6, nader gekwantificeerd in tabellen.

3.1 Wijzigingen in uitvoeren verplichtingen

Vorbereiding en kennisname niet gecertificeerd bedrijf zonder begeleiding extern bureau

In het rapport uit 2019 is bij de berekening van de eenmalige regeldruk uitgegaan van twee situaties voor de voorbereiding en kennisname van de certificering. Deze situaties zijn: 'voorbereiding en kennisname door een gecertificeerd bedrijf'⁸ en 'voorbereiding en kennisname door een niet gecertificeerd bedrijf, met ondersteuning van een extern adviesbureau'. Hier is naar aanleiding van de interviews met bedrijven een derde situatie bijgekomen, namelijk: 'voorbereiding en kennisname door een niet gecertificeerd bedrijf zonder ondersteuning van een extern advies bureau'. Per bedrijfsgrootte is vanuit de interviews bepaald hoeveel kosten de bedrijven hebben gemaakt om zich te laten ondersteunen. Uit de interviews bleek dat de begeleiding van een extern bureau niet zorgde voor een afname van de tijdsbesteding voor het certificeren, maar er wel kosten verbonden zitten aan de inhuur van een extern bureau. De drie situaties van de voorbereiding en kennisname zijn nu:

- Voorbereiding en kennisname (niet gecertificeerde bedrijven, zonder begeleiding extern bureau)
- Voorbereiding en kennisname (niet gecertificeerde bedrijven, met begeleiding van extern adviesbureau)
- Voorbereiding en kennisname (gecertificeerde bedrijven, zonder begeleiding van extern adviesbureau)

Toevoeging theorie-examen vakmanschap CO

In het huidige door de sector opgezette systeem moet er voor het vakmanschap CO (voorheen het Ervaringscertificaat "EVC" genoemd) ook een theorie-examen behaald worden. Alle monteurs die het Vakmanschap CO behalen leggen daarom het theorie-examen af. De kosten voor het behalen van het examen zijn €85.

Daarnaast kiest ongeveer de helft van de monteurs ervoor om een opleiding te volgen ten behoeve van het behalen van het theorie-examen. De kosten voor een theorieopleiding variëren sterk, maar zijn ongeveer €500 per persoon. De gemiddelde theorieopleiding duurt één dag. Uit de interviews blijkt dat wanneer een monteur niet kiest voor een opleiding, de voorbereidingen op het theorie-examen ook ongeveer één dag tijdsinvestering kosten. Omdat in het onderzoek van 2019 geen rekening werd gehouden met een theorie-examen, zijn alle regeldrukeffecten verbonden met het theorie-examen extra ten opzichte van het vorige onderzoek.

Opnieuw behalen Vakmanschap CO

In het rapport van 2019 is ervan uitgegaan dat het Vakmanschap CO onbepaald geldig is. In de huidige situatie blijkt dat het door de sector uitgewerkte Vakmanschap CO vijf jaar geldig is, waarna het opnieuw behaald moet worden. Alle monteurs moeten dus structureel iedere vijf jaar opnieuw het praktijk- en het

⁷ Voor een volledige toelichting op alle verplichtingen verwijzen we naar het rapport: Erkenningsregeling installateurs gasverbrandingsinstallaties. Sira Consulting, 2017.

⁸ Bij bedrijven die voor 2019 reeds waren gecertificeerd, betreft dit private certificering.

theorie-examen afleggen. Uit de interviews blijkt dat ongeveer de helft van de monteurs ervoor zal kiezen een examentraining te volgen voor het opnieuw behalen van vakmanschap CO. Voor het theorie-examen is de verwachting dat monteurs niet opnieuw een opleiding zullen volgen. Voor de regeldruk betekent dit dat iedere vijf jaar iedere monteur opnieuw de kosten en tijdsinvestering maakt voor het afnemen van het theorie- en praktijkexamen. De tijdsinvestering en kosten voor de opleiding en voorbereiding hiervan zijn echter minder dan bij het eerder behaalde bewijs van vakmanschap.

Aanschaffen meetapparatuur installatiemonteurs

In het rapport van 2019 is er bij de berekening van de eenmalige regeldruk een post opgenomen voor het vervangen van de meetapparatuur die niet aan de eisen voldoet. In de gesprekken met bedrijven kwam nu naar voren dat monteurs die alléén installaties uitvoeren (dus geen service en onderhoud verrichten), voorafgaand aan de certificering weinig tot geen metingen hoefden uit te voeren voordat een nieuwe gasverbrandingsinstallatie in bedrijf gesteld werd. Om deze reden beschikten de monteurs, die alleen installaties uitvoerde, niet over de juiste meetapparatuur. Na de certificering moeten er verplicht metingen uitgevoerd worden voor alle in bedrijf te stellen installaties, dus ook bij nieuw geïnstalleerde gasverbrandingsinstallaties. Bedrijven moeten daarom nieuwe meetapparatuur aanschaffen voor al hun monteurs die alleen installaties uitvoeren. Van alle monteurs die het Vakmanschap CO behaald hebben heeft 30% een profiel voor alleen (eerste) installatie monteur⁹. We gaan er daarom in het huidige onderzoek van uit dat naast het vervangen van verouderde meetapparatuur, er in ieder geval voor 30% van alle monteurs nieuwe apparatuur moet worden aangeschaft. Het totaal aantal nieuw aangeschafte meetapparatuur ligt daardoor beduidend hoger dan in 2019 aangenomen.

Periodieke volledige audit gedeeltelijk op locatie

De periodieke driejaarlijks volledige audit die de CI uitvoert bestaat, behalve uit het administratieve kantoordeel, ook uit het controleren van projecten op locatie. Bij deze controles moet altijd de monteur fysiek aanwezig zijn. Tijdens de controles dienen in ieder geval alle soorten werkzaamheden die een bedrijf uitvoert gecontroleerd te worden. Het is afhankelijk van de grootte van een bedrijf hoeveel projecten er minimaal moeten worden gecontroleerd voor de periodieke audit op locatie¹⁰. Voor elk project dat gecontroleerd wordt brengt een CI de minimale te besteden tijd per project in rekening.

De kosten voor de periodieke volledige audit zijn nu hoger ingeschat dan in het regeldrukeffectenonderzoek van 2019, omdat in het onderzoek van 2019 de audits op de projectlocatie niet onder de verplichting 'periodieke volledige audit' waren meegenomen (waren in 2019 onderdeel van de steekproeven). Naast externe kosten voor CI's brengt deze activiteit kosten voor extra tijdbesteding voor de monteur met zich mee. Uitgegaan is van 45 minuten extra tijd per controle.

Steekproeven monteurs uitgevoerd door CI's en interne steekproeven monteurs

In het onderzoek uit 2019 werd ervan uit gegaan dat steekproefsgewijs jaarlijks alle monteurs door de CI's zouden worden gecontroleerd, om na te gaan of de kwaliteitseisen worden nageleefd. Het blijkt nu dat monteurs in plaats daarvan jaarlijks op een beperkt aantal projecten steekproefsgewijs door de CI's worden gecontroleerd. De hoeveelheid projecten waar monteurs steekproefsgewijs worden gecontroleerd is afhankelijk van de grootte van een bedrijf en in principe gelijk aan het aantal projecten dat tijdens de periodieke audit op projectlocatie gecontroleerd wordt¹¹. Net als bij de periodieke volledige audit op locatie is ook bij de jaarlijkse steekproefsgewijze controle uitgegaan van 45 minuten extra tijd voor de monteur per controle (naast de externe kosten voor de CI's).

⁹ Cijfers van Techniek Nederland, Profielverdeling Vakmanschap CO.

¹⁰ De gehanteerde aannames omtrent het aantal te controleren projecten zijn gebaseerd op hoofdstuk 3 van de BRL 6000-25.

¹¹ De gehanteerde aannames omtrent het aantal te controleren projecten zijn gebaseerd op hoofdstuk 3 van de BRL 6000-25.

Om de werkzaamheden van alle monteurs te controleren, voeren bedrijven zelf interne audits uit. Als onderdeel van de interne audit, wordt het projectgedeelte steekproefsgewijs gecontroleerd. Minimaal eenmaal in de drie jaar moeten van alle medewerkers de werkzaamheden gecontroleerd worden. In tegenstelling tot de aanname in het onderzoek uit 2019 moet de monteur hierbij altijd aanwezig zijn. Hoeveel steekproeven er voor de interne audit worden uitgevoerd is afhankelijk van de hoeveelheid medewerkers die een bedrijf heeft. Voor bedrijven die voorheen al een ander vergelijkbaar certificaat hadden is de steekproefcontrole bedrijfseigen, omdat zij al beschikten over een vergelijkbaar kwaliteitssysteem waarin de monteurs gecontroleerd worden.

We gaan er in dit onderzoek van uit dat de steekproefcontrole in verband met de interne audit 1,5 uur per controle in beslag neemt. De inschatting van 1,5 uur is gebaseerd op de minimale tijdbesteding die een CI gemiddeld nodig heeft voor een project controle. In dit geval betreffen dit interne kosten voor de tijdbesteding van de interne controleur. Er is hierbij geen sprake van externe kosten, omdat de controle wordt uitgevoerd door een werknemer van het bedrijf.

De kosten voor de steekproefcontroles vallen over het geheel genomen lager uit dan in 2019 werd verwacht. Er worden minder projectcontroles door CI's uitgevoerd (zie hiervoor: 'Periodieke volledige audit gedeeltelijk op locatie') en daarom zijn er minder externe kosten. Hiernaast worden alle monteurs niet jaarlijks maar driejaarlijks gecontroleerd.

Aanvullende werkzaamheden bij installatie en onderhoud

In gesprekken met bedrijven kwam naar voren dat het moeilijk is om de extra tijdsinvestering voor fysieke handelingen en administratieve afhandeling te scheiden. Daarom zijn deze posten samen genomen als aanvullende werkzaamheden bij installatie of onderhoud. De totale extra tijdsinvestering voor zzp'ers en micro-bedrijven is 20 minuten per onderhoudsbeurt en 40 minuten per installatie. Voor de overige bedrijfscategorieën duurt het onderhoud 15 minuten extra en een installatie 30 minuten extra. De extra tijdsinvestering bij onderhoud komt voornamelijk doordat er meer gemeten moet worden en dat er meer geregistreerd moet worden dan in het onderzoek van 2019 werd verwacht. De extra tijdsinvestering bij installaties komt voornamelijk omdat er voor de invoering van de certificering weinig tot geen metingen hoefden te worden uitgevoerd bij installaties, en omdat er bij installaties nu ook meer geregistreerd moet worden. Een gedeelte van deze extra werkzaamheden en registraties is bedrijfseigen, omdat er voor de ingang van de certificering wel al enige registratie en metingen werden uitgevoerd.

Verzamelen en afmelden klantcontacten

In de gesprekken met CI's kwam naar voren dat, in tegenstelling tot de verwachtingen in het onderzoek van 2019, er geen externe kosten worden gemaakt voor het afmelden van klantcontacten. De geregisterde metingen en gegevens worden op locatie verzameld, opgeslagen bij het bedrijf en één keer per maand of kwartaal doorgestuurd naar de CI. Het verzamelen van afmeldingen kost per kwartaal ongeveer twee uur. In het onderzoek van 2019 werd per registratie rekening gehouden met 1 euro externe kosten per registratie. Deze externe kosten vallen in de regeldruk berekening van 2024 weg. Wel wordt er bij de aanvullende werkzaamheden extra tijdsinvestering gevraagd voor het verzamelen en afmelden van gegevens. Deze extra tijdsinvestering kon, zoals hier boven genoemd, door de bedrijven moeilijk gescheiden worden van andere werkzaamheden. De extra tijdsinvestering voor afmelden van onderhoud zit daarom verwerkt in de extra tijdsinvestering bij de aanvullende werkzaamheden voor installaties en onderhoud.

Vervangen legitimatiebewijs

In het rapport van 2019 werd verwacht dat er gewerkt zou worden met fysieke legitimatiebewijzen die periodiek vervangen moeten worden. In het huidige certificeringssysteem wordt het bewijs voor het behaalde Vakmanschap CO geüpload in een app. De gegevens van de monteur moeten nog steeds in deze app worden ingevuld, wat ongeveer 5 minuten in beslag neemt, maar er zijn geen externe kosten meer verbonden aan het verkrijgen van een legitimatiebewijs. De tijdsinvestering is daarom eenmalig 5 minuten per monteur voor het downloaden van de app en het invullen van de gegevens. De externe kosten voor het

legitimatiebewijs vervallen en het legitimatie bewijs hoeft niet vervangen te worden. Er is dus geen structurele regeldruk voor het vervangen van het legitimatie bewijs.

3.2 Opvallende verschillen in kosten en tijdbesteding

Bij alle bedrijven is de gemiddelde regeldruk groter dan in 2019 werd verwacht. Een groot deel van deze verschillen zijn als volgt te verklaren.

Meer voorbereidingstijd voor initiële certificering, voornamelijk zzp, micro en klein bedrijf

In het onderzoek van 2019 is ervan uit gegaan dat de kleinere bedrijven ook standaard een kortere voorbereidingstijd hebben in verband met een minder complexe bedrijfsstructuur. In de interviews kwam naar voren dat juist kleinere bedrijven moeite hebben met het begrijpen en uitvoeren van de eisen in de certificeringsrichtlijnen, wanneer zij niet eerder (privaat) waren gecertificeerd. Ook moeten de kleinere bedrijven de certificering naast hun normale werk doen en hebben ze weinig ervaring met vergelijkbare opgaven. Naarmate bedrijven groter worden hebben zij meer gespecialiseerde mensen in dienst die vergelijkbare opdrachten doen. De voorbereidingstijd voor de kleinste bedrijfscategorieën is daarom vergelijkbaar met de voorbereidingstijd voor grotere bedrijven, tussen de 100 en 200 uur.

Bedrijven die al een vergelijkbaar ander certificaat hadden deden ook langer over het certificeringproces dan in het onderzoek van 2019 werd ingeschat. De inschatting voor bedrijven met een ander certificaat waren in 2019 tussen de 7 en 60 uur, terwijl uit het huidige onderzoek blijkt dat bedrijven met een ander certificaat 40 tot 80 uur besteden aan de oriëntatie op het certificaat.

Meer kosten en tijd voor herhaal- en periodieke audits

De voorbereidingstijd voor de herhaalaudits en periodieke audits is hoger dan eerder verwacht. Daarnaast zijn bedrijven ook tijd kwijt aan nazorg: het opvolgen van verbeterpunten die uit de periodieke en herhaal audit naar voren komen. Met deze tijd is voorheen geen rekening gehouden. In de interviews kwam naar voren dat de tijdsinvestering voor de voorbereiding op de periodieke audit en nazorg varieert tussen 40 en de 80 uur. Een herhaalaudit vereist ongeveer de helft van de tijd van een periodieke audit. De verwachting in 2019 was dat de voorbereidingstijd varieerde tussen een halve dag (4 uur) en 2 dagen (16 uur).

Ook zijn deze periodieke en herhaal audit niet bedrijfseigen voor bedrijven die al een ander certificaat hebben. Een extra certificaat zorgt voor extra audits en daarmee ook extra voorbereidingstijd.

De minimale tijdbesteding door Cl's voor de audits bij de verschillende bedrijfscategorieën varieert tussen de 6 en 22 uur. Daarbij zijn de tarieven voor de verschillende Cl's gestegen ten opzichte van het onderzoek uit 2019. Het uurtarief is gemiddeld 175 euro per uur terwijl de tarieven in 2019 rond de € 150 lagen. Hierdoor nemen ook de externe kosten die een bedrijf maakt voor een audit toe.

Door zowel de langere voorbereidingstijd en tijd voor nazorg, de hogere tarieven en de langere audit dagen zijn de gemiddelde auditkosten hoger uitgevallen dan in 2019 werd verwacht.

Meer te vervangen apparatuur, voornamelijk zzp, micro en klein bedrijf

Voor bij de drie kleinste bedrijfscategorieën is een groter gedeelte van de meters vervangen dan in 2019 werd verwacht. In het onderzoek uit 2019 is ervan uit gegaan dat tussen de 3% (bedrijven middelgroot plus) en 10% (zzp-ers) van de bedrijven hun meters moesten vervangen. Uit de interviews met de Cl's en de bedrijven blijkt echter dat tussen de 25% en 50% van de bedrijven in de drie kleinste bedrijfscategorieën hun oorspronkelijke meters moesten vervangen.

Daarnaast moet voor de 30% van de monteurs die alleen installaties doen, altijd nieuwe meetapparatuur worden aangeschaft. De kosten voor de gemiddelde meetapparatuur blijken ook hoger dan de verwachting was in 2019. Meetapparatuur die aan de eisen voldoet kost gemiddeld € 1.500, terwijl de verwachting in 2019 nog op € 1.000 lag.

Bovenstaande leidt ertoe dat in alle bedrijfscategorieën meer meetapparatuur moest worden vervangen dan in eerste instantie werd verwacht.

Opleiding en praktijkexamen ten behoeve van het Vakmanschap CO

In het onderzoek uit 2019 werd ervan uit gegaan dat 12,5% van de zzp-ers en 11,7% van de monteurs in andere bedrijfscategorieën een opleiding zouden volgen ten behoeve van het Vakmanschap CO. De kosten voor deze opleiding waren geschat op € 765. Het afleggen van het praktijkexamen zou vervolgens gemiddeld € 462,50 kosten en deze vakbekwaamheid zou vervolgens oneindig geldig zijn.

Uit de interviews met de bedrijven en Techniek Nederland blijkt echter dat de regeldruk voor het behalen van vakmanschap CO anders in elkaar zit. Het praktijkexamen bestaat uit een enkel profiel (installatie of service en onderhoud) of een dubbel profiel (zowel installatie als service en onderhoud). De verhouding tussen een enkel en een dubbel profiel is 45% enkel en 55% dubbel. De tijdsinvestering voor een enkel profiel is een halve dag en voor een dubbel profiel een hele dag. De kosten voor het behalen van een enkel of dubbel profiel zijn gemiddeld € 479, een bedrag dat vergelijkbaar is met waar in 2019 van uit werd gegaan (€ 462,50). Deze kosten zijn relevant voor iedere monteur die Vakmanschap CO gaat behalen. Voor zzp-ers is dat 100% van de monteurs, voor de overige bedrijven is dat 80% van de monteurs. Niet alle monteurs hebben echter het juiste niveau om het praktijkexamen van Vakmanschap CO te halen en kiezen er daarom voor om eerst een opleiding te volgen. Het percentage van de monteurs dat voor een opleiding kiest ligt echter een stuk hoger dan in 2019 werd verwacht.

Uit de interviews blijkt dat ongeveer twee derde van de monteurs in de drie kleinste bedrijfscategorieën kiest voor een opleiding en in de grootste twee bedrijfscategorieën ongeveer de helft van de monteurs gebruik maakt van een opleiding. Er zijn twee soorten opleidingen, ten eerste is er een meerdaagse cursus ter voorbereiding op het Vakmanschap CO, waarin er dieper in wordt gegaan op de benodigdheden voor het examen en uitleg wordt gegeven. Daarnaast bestaat er een kortere examentraining waarin alleen kort wordt ingegaan op de essentiële onderdelen van het examen. Ongeveer de helft van de monteurs die kiest voor een opleiding kiest voor een examentraining en de andere helft kiest voor een meerdaagse cursus. Gemiddeld komen de kosten voor een opleiding ten behoeve van het Vakmanschap CO op € 900 een hoger bedrag dan de € 765 waar in 2019 mee werd gerekend.

Gesteld kan dus worden dat de actuele kosten voor een praktijkexamen vergelijkbaar zijn met de kosten zoals in 2019 ingeschat (479,- versus 462,50 in 2019) en de kosten voor de opleiding nu hoger liggen dan in 2019 (900,- versus 765,-). De regeldrukkosten in verband met opleiding en examen vallen daarom, en omdat er beduidend meer monteurs een opleiding nodig hebben dan in 2019 werd verwacht, nu hoger uit. Daarbij komt ook, zoals eerder beschreven, dat de voorbereiding voor het theorie-examen nieuw is ten opzichte van 2019, en de examens na 5 jaar herhaald dienen te worden.

4 Ontwikkeling van tarieven

Dit hoofdstuk geeft ten eerste de interne uurtarieven weer voor de installatiesector, die in dit onderzoek zijn gebruikt voor het bepalen van de regeldruk. Vervolgens gaan we in op de tarieven die de bedrijven berekenen aan hun klanten. Deze externe tarieven geven een indruk in hoeverre de kosten van bedrijven, waaronder regeldrukeffecten, aan de klanten zijn doorberekend.

4.1 Interne uurtarieven

Voor het berekenen van de regeldruk zijn, naast externe kosten die bedrijven maken, ook de kosten vanwege de tijdbesteding van de medewerkers van belang. Hierbij rekenen we met interne uurtarieven. Interne tarieven zijn de kosten die bedrijven maken voor hun werknemers. Het doel van dit onderzoek was om de actuele regeldrukeffecten van het CO-stelsel in kaart te brengen. We hebben daarom nu, ten opzichte van het onderzoek uit 2019, de interne uurtarieven herijkt naar het peiljaar 2022. We rekenen met de interne tarieven van 2022 omdat de voorbereidingen voor de certificering in de meeste gevallen in 2022 zijn gestart.

Op basis van de Kerngegevens 2022 van Techniek Nederland zijn interne tarieven voor 2022 berekend per bedrijfscategorie. Deze zijn gebaseerd op de gemiddelde loonkosten per fte plus overhead (25%). Tabel 3 geeft een overzicht van de tarieven in 2019 en de nieuwe gehanteerde uurtarieven.

Tabel 3. Interne uurtarieven op basis van gegevens Techniek Nederland

Bedrijfscategorie (werkzame personen)	Interne uurtarieven 2019	Interne uurtarieven 2022	Toename
Zzp (1)	€ 34,30	€ 50,47	€ 16,17
Micro (2 t/m 9)	€ 36,43	€ 41,65	€ 5,22
Klein (10 t/m 50)	€ 39,27	€ 45,10	€ 5,83
Middelgroot (51 t/m 100)	€ 42,70	€ 49,54	€ 6,84
Middelgroot plus (meer dan 100)	€ 42,70	€ 49,54	€ 6,84

De stijging van de interne uurtarieven werkt door in de in dit rapport berekende regeldrukkosten. Dat betekent dat de kosten stijgen ten opzichte van 2019, los van eventueel toegenomen regeldruk. Voor de in dit rapport gerapporteerde regeldrukkosten betekent dit dat deze niet zonder meer vergeleken kunnen worden met de resultaten uit 2019, omdat een deel van de stijging komt door de gestegen interne uurtarieven. Dat laatste is primair het gevolg van de stijging van kosten voor personeel, en komt niet door toegenomen regeldruk.

Om wel een zuivere vergelijking mogelijk te maken tussen de berekende regeldruk in 2019 en die in het actuele onderzoek, hebben we de in 2019 gerapporteerde regeldruk herberekend op basis van de uurtarieven van 2022. De resultaten hiervan zijn weergegeven in hoofdstuk 6.

4.2 Externe tarieven

Om een indicatie te geven in hoeverre bedrijven de kosten, waaronder regeldrukeffecten, doorberekenen aan hun klanten, kijken we naar de ontwikkeling van de tarieven die bedrijven in de verschillende bedrijfscategorieën hanteren voor hun diensten. Omdat tarieven erg kunnen verschillen per bedrijf, is ervoor gekozen als bron voor deze data gebruik te maken van de resultaten van een enquête die, in het kader van het lopende evaluatieonderzoek in opdracht van het ministerie van BZK, is uitgezet onder 760 bedrijven in de

installatiebranche. Om een goede vergelijking te kunnen maken is gevraagd is naar het gemiddelde tarief per januari 2022¹² en naar het huidige tarief.

In tabel 4 zijn de gemiddelde tarieven weergegeven per bedrijfscategorie voor een onderhoudsbeurt en voor een installatie, exclusief btw en voorrijkosten.

Tabel 4. Externe tarieven

Bedrijfscategorie	Gemiddeld tarief onderhoudsbeurt			Gemiddeld tarief installatie ¹³ (excl. cv-ketel)		
	1-1-2022	Huidig	Toename	1-1-2022	Huidig	Toename
Zzp (1)	€ 80	€ 113	€ 33	€ 497	€ 589	€ 92
Micro (2 t/m 9)	€ 91	€ 129	€ 37	€ 533	€ 639	€ 106
Klein (10 t/m 50)	€ 98	€ 130	€ 32	€ 579	€ 802	€ 223
Middelgroot (51 t/m 100)	€ 96	€ 119	€ 23	<i>Onvoldoende respons</i>	<i>Onvoldoende respons</i>	
Middelgroot plus (meer dan 100)	€ 120	€ 145	€ 25	<i>Onvoldoende respons</i>	<i>Onvoldoende respons</i>	

Te zien is dat de tarieven voor een onderhoudsbeurt gemiddeld met een bedrag tussen € 23 en € 37 zijn toegenomen sinds januari 2022. Voor een installatie zijn de kosten met € 92 tot € 223 toegenomen.

Redenen voor ontwikkeling tarieven

In de interviews is aan de bedrijven gevraagd naar de reden voor de prijsstijging in de afgelopen twee jaar. Bedrijven noemen hierbij enerzijds het certificeringsstelsel, maar benadrukken dat er daarnaast nog andere factoren hiervoor verantwoordelijk zijn. Sommigen bedrijven menen dat de belangrijkste oorzaken van de prijsstijgingen deze overige factoren zijn. Hierbij worden zaken genoemd als hogere personeelskosten en personeelstekorten, stijging van de grondstof- en gasprijzen, de kosten en schaarste van materialen. Overstijgende ontwikkelingen die hieraan ten grondslag liggen zijn Covid-19 en de oorlog in Oekraïne.

¹² Gevraagd is naar de tarieven op 1-1-2022 omdat de voorbereidingen voor de certificering in de meeste gevallen in 2022 zijn gestart. Eventuele kostenstijgingen als gevolg van het certificeringsstelsel kunnen dus vanaf dat moment plaatsvinden.

¹³ Omdat in de enquêteresultaten zeer lage en zeer hoge bedragen werden genoemd, hebben we een correctie uitgevoerd op 'uitbijters'. We nemen aan dat bedrijven die een zeer laag tarief noemden (maximaal € 250,-) uitgegaan zijn van een uurtarief, en bedrijven die een zeer hoog tarief noemden (minimaal € 1.350,-) uitgegaan zijn van tarieven inclusief cv-ketel. Deze tarieven zijn uit de berekening gehouden.

5 Regeldrukeffecten

Dit hoofdstuk geeft inzicht in de regeldrukeffecten van het CO-certificeringsstelsel voor de bedrijven die op 1 april 2024 gecertificeerd waren. Per bedrijfscategorie is een onderscheid gemaakt tussen de eenmalige en structurele regeldruk die voortvloeit uit de diverse verplichtingen. Voor een nadere toelichting op deze verplichtingen verwijzen we naar het rapport van Sira Consulting uit 2017¹⁴.

In de tabellen is te zien hoe de regeldrukberekening is opgebouwd aan de hand van tijdbesteding, intern uurtarief en externe kosten. Hierbij is ook een kolom 'relevantie' opgenomen: dit betreft een inschatting voor hoeveel procent van de bedrijven de verplichting in kwestie van toepassing is. De weergegeven getallen zijn, ten opzichte van het onderzoek uit 2019, geüpdatet aan de hand van interviews.

5.1 Zzp: eenmalige regeldruk

Enmalige regeldruk

De eenmalige regeldruk voor de op 1 april 2024 gecertificeerde zzp-ers bedraagt in totaal ongeveer €9.018.000 en gemiddeld circa € 9.000 per bedrijf.

Tabel 5. Eenmalige regeldruk zzp

Verplichting	Regeldruk per bedrijf				Relevantie	Aantal bedrijven	Totaal Regeldruk	Gemiddelde regeldruk per bedrijf
	Tijdbesteding (in uren)	Uurtarief	Externe kosten	Regeldruk per bedrijf				
Vorbereiding en kennisname (in 2019 nog niet gecertificeerde bedrijven, zonder begeleiding extern bureau)	100	€50,47	€-	€5.047	70%	998	€3.525.834	€3.533
Vorbereiding en kennisname (in 2019 nog niet gecertificeerde bedrijven, met begeleiding van extern adviesbureau)	100	€50,47	€1.400,0	€6.447	30%	998	€1.930.232	€1.934
Vorbereiding en kennisname (in 2019 al gecertificeerde bedrijven)	40	€50,47	€-	€2.019	0%	998	€0	€-
Vervangen van apparatuur die niet aan de eisen voldoet	0	€50,47	€1.500,0	€1.500	35%	998	€523.950	€525
Aanschaffen apparatuur voor installatie monteurs	0	€50,47	€1.500,0	€1.500	30%	998	€449.100	€450
Nulmeting om te bepalen of een extra opleiding nodig is	0,5	€50,47	€-	€25	100%	998	€25.185	€25
Opleiding t.b.v. praktijkexamen Vakmanschap CO	12	€50,47	€900,0	€1.506	66,7%	998	€1.001.752	€1.004
Praktijkexamen Vakmanschap CO	5,8	€50,47	€479,0	€772	100%	998	€770.183	€772
Vorbereiding theorie-examen Vakmanschap CO, geen gebruik van Theorieopleiding	8	€50,47	€-	€404	50,0%	998	€201.476	€202
Vorbereiding theorie-examen Vakmanschap CO, wel gebruik van theorieopleiding	8	€50,47	€500,0	€904	50,0%	998	€450.976	€452
Theorie-examen Vakmanschap CO	1	€50,47	€85,0	€135	100%	998	€135.199	€135
Legitimatie	0,08	€50,47	€-	€4	100%	998	€4.197	€4
Totaal						998	€9.018.085	€9.036

¹⁴ Erkenningsregeling installateurs gasverbrandingsinstallaties. Sira Consulting, 2017.

5.2 Zzp: structurele regeldruk

In onderstaande tabellen is ten eerste de structurele regeldruk weergegeven, en daaronder een specificatie van de bedrijfseigen kosten. De structurele regeldruk voor de op 1 april 2024 gecertificeerde zzp-ers bedraagt ongeveer € 7.812.000 en gemiddeld circa € 7.800 per bedrijf per jaar. Ongeveer 12% van deze regeldruk is bedrijfseigen.

Tabel 6. Structurele regeldruk zzp

Verplichting	Regeldruk per bedrijf				Relevantie	Aantal bedrijven	Totaal Regeldruk	Gemiddelde regeldruk per bedrijf
	Tijdbesteding (in uren)	Uurtarief	Externe kosten	Regeldruk per bedrijf				
Oriëntatie bij nieuwe toetreders (zonder begeleiding extern bureau)	100	€50,47	€-	€5.047	7%	998	€352.583	€353
Oriëntatie bij nieuwe toetreders (met begeleiding extern bureau)	100	€50,47	€1.400	€6.447	3%	998	€193.023	€193
Afdracht licentiekosten	0	€50,47	€190	€190	100%	998	€189.620	€190
Periodieke volledige audit op bedrijfskantoor (inclusief voorbereidingstijd en nazorg)	46	€50,47	€1.050	€3.372	33%	998	€1.110.409	€1.113
Periodieke volledige audit op projectlocatie	1,2	€50,47	€446	€505	33%	998	€166.291	€167
Herhaalaudit inclusief voorbereidingstijd en nazorg	25	€50,47	€875	€2.137	67%	998	€1.428.759	€1.432
Driejaarlijkse steekproefcontrole van werkzaamheden monteur, op projectlocatie voor interne audit	1,5	€50,47	€-	€76	33%	998	€25.182	€25
Jaarlijkse steekproefcontrole van werkzaamheden monteur, op projectlocatie door CI	1,2	€50,47	€446	€505	100%	998	€503.912	€505
Aanvullende werkzaamheden bij installatie van een nieuwe gasverbrandingsinstallatie	16,7	€50,47	€-	€841	100%	998	€839.484	€841
Aanvullende werkzaamheden bij onderhoud van een bestaande gasverbrandingsinstallatie	41,7	€50,47	€-	€2.103	100%	998	€2.098.711	€2.103
Verzamelen en afmelden klantcontacten (1 maal per kwartaal)	8	€50,47	€-	€404	100%	998	€402.952	€404
Opnieuw behalen Vakmanschap CO (theorie en praktijk)	6,8	€50,47	€564	€907	20%	998	€181.076	€181
Opleiden opnieuw behalen Vakmanschap CO	6	€50,47	€500	€803	10%	998	€80.121	€80
voorbereiding theorie Vakmanschap CO (geen gebruik theorieopleiding)	4	€50,47	€-	€202	20,0%	998	€40.295	€40
Vervangen legitimatiebewijs	0	€50,47	€-	€-	100%	998	€-	€-
Kalibreren	0	€50,47	€200	€200	100%	998	€199.600	€200
Totaal						998	€7.812.020	€7.828

Tabel 7. Specificering bedrijfseigen kosten zzp

Verplichting	Totaal regel- druk	Gemiddelde regeldruk per bedrijf	Percentage be- drijfseigen kos- ten	Totaal bedrijfs- eigen kosten	Gemiddelde bedrijfs- eigen kosten per be- drijf
Oriëntatie bij nieuwe toetreders (zonder begeleiding extern bureau)	€352.583	€353	0%	€-	€-
Oriëntatie bij nieuwe toetreders (met begeleiding extern bureau)	€193.023	€193	0%	€-	€-
Afdracht licentiekosten	€189.620	€190	0%	€-	€-
Periodieke volledige audit op bedrijfskantoor (inclusief voorbereidingstijd en nazorg)	€1.110.409	€1.113	0%	€-	€-
Periodieke volledige audit op projectlocatie	€166.291	€167	0%	€-	€-
Herhaalaudit inclusief voorbereidingstijd en nazorg	€1.428.759	€1.432	0%	€-	€-
Driejaarlijkse steekproefcontrole van werkzaamheden monteur, op projectlocatie voor interne audit	€25.182	€25	0%	€-	€-
Jaarlijkse steekproefcontrole van werkzaamheden monteur, op projectlocatie door CI	€503.912	€505	0%	€-	€-
Aanvullende werkzaamheden bij installatie van een nieuwe gasverbrandingsinstallatie	€839.484	€841	17,5%	€146.910	€147
Aanvullende werkzaamheden bij onderhoud van een bestaande gasverbrandingsinstallatie	€2.098.711	€2.103	35%	€734.549	€736
Verzamelen en afmelden klantcontacten (1 maal per kwartaal)	€402.952	€404	0%	€-	€-
Opnieuw behalen Vakmanschap CO (theorie en praktijk)	€181.076	€181	0%	€-	€-
Opleiden opnieuw behalen Vakmanschap CO	€80.121	€80	0%	€-	€-
voorbereiding theorie Vakmanschap CO (geen gebruik theorieopleiding)	€40.295	€40	0%	€-	€-
Vervangen legitimatiebewijs	€-	€-	0%	€-	€-
Kalibreren	€199.600	€200	35%	€69.860	€70
Totaal	€7.812.020	€7.828	12%	€951.319	€953

5.3 Microbedrijven: eenmalige regeldruk

Enmalige regeldruk

De eenmalige regeldruk voor de op 1 april 2024 gecertificeerde microbedrijven bedraagt ongeveer €20.643.000 en gemiddeld circa € 20.000 per bedrijf.

Tabel 8. Eenmalige regeldruk microbedrijven

Verplichting	Regeldruk per bedrijf				Relevantie	Aantal bedrijven	Totaal Regeldruk	Gemiddelde regeldruk per bedrijf
	Tijdbesteding (in uren)	Uurtarief	Externe kosten	Regeldruk per bedrijf				
Vorbereiding en kennisname (in 2019 nog niet gecertificeerde bedrijven, zonder begeleiding extern bureau)	200	€54,00	€-	€10.800	50%	1.030	€5.562.000	€5.400
Vorbereiding en kennisname (in 2019 nog niet gecertificeerde bedrijven, met begeleiding van extern adviesbureau)	200	€54,00	€2.000	€12.800	25%	1.030	€3.296.000	€3.200
Vorbereiding en kennisname (in 2019 al gecertificeerde bedrijven)	80	€54,00	€-	€4.320	25%	1.030	€1.112.400	€1.080
Vervangen van apparatuur die niet aan de eisen voldoet	0	€41,65	€6.000	€6.000	20%	1.030	€1.211.280	€1.176
Aanschaffen apparatuur voor Installatie monteurs	0	€41,65	€6.000	€6.000	24%	1.030	€1.483.200	€1.440
Nulmeting om te bepalen of een extra opleiding nodig is	2	€41,65	€-	€83	80%	1.030	€68.639	€67
Opleiding t.b.v. praktijkexamen Vakmanschap CO	48	€41,65	€3.600	€5.599	53,3%	1.030	€3.075.827	€2.986
Praktijkexamen Vakmanschap CO	23,2	€41,65	€1.916	€2.882	80%	1.030	€2.374.999	€2.306
Vorbereiding theorie-examen Vakmanschap CO, geen gebruik van Theorieopleiding	32	€41,65	€-	€1.333	40,0%	1.030	€549.114	€533
Vorbereiding theorie-examen Vakmanschap CO, wel gebruik van theorieopleiding	32	€41,65	€2.000	€3.333	40,0%	1.030	€1.373.114	€1.333
Theorie-examen Vakmanschap CO	4	€41,65	€340	€507	100%	1.030	€521.798	€507
Legitimatie	0,33	€41,65	€-	€14	100%	1.030	€14.300	€14
Totaal						1.030	€20.642.670	€20.041

5.4 Microbedrijven: structurele regeldruk

In onderstaande tabellen is ten eerste de structurele regeldruk weergegeven, en daaronder een specificatie van de bedrijfseigen kosten. De structurele regeldruk voor de op 1 april 2024 gecertificeerde microbedrijven bedraagt in totaal ongeveer € 16.232.000 en gemiddeld circa € 15.800 per bedrijf per jaar. Ongeveer 17% van deze regeldruk is bedrijfseigen.

Tabel 9. Structurele regeldruk microbedrijven

Verplichting	Regeldruk per bedrijf				Relevantie	Aantal bedrijven	Totaal Regeldruk	Gemiddelde regeldruk per bedrijf
	Tijdbesteding (in uren)	Uurtarief	Externe kosten	Regeldruk per bedrijf				
Oriëntatie bij nieuwe toetreders (zonder begeleiding extern bureau)	200	€54,00	€-	€10.800	7%	1.030	€741.600	€720
Oriëntatie bij nieuwe toetreders (met begeleiding extern bureau)	200	€54,00	€1.400	€12.200	3%	1.030	€418.867	€407
Afdracht licentiekosten			€190	€190	100%	1.030	€195.700	€190

Periodieke volledige audit op bedrijfskantoor (inclusief voorbereidingstijd en nazorg)	86	€54,00	€1.050	€5.694	33%	1.030	€1.935.391	€1.879
Periodieke volledige audit op projectlocatie	1,5	€41,65	€665	€727	33%	1.030	€247.269	€240
Herhaalaudit inclusief voorbereidingstijd en nazorg	45	€54,00	€875	€3.305	67%	1.030	€2.269.433	€2.203
Driejaarlijkse steekproefcontrole van werkzaamheden monteur, op projectlocatie voor interne audit	6	€41,65	€-	€250	33%	1.030	€85.790	€83
Jaarlijkse steekproefcontrole van werkzaamheden monteur, op projectlocatie door CI	1,5	€41,65	€665	€727	100%	1.030	€749.299	€727
Aanvullende werkzaamheden bij installatie van een nieuwe gasverbrandingsinstallatie	50	€41,65	€-	€2.083	100%	1.030	€2.144.975	€2.083
Aanvullende werkzaamheden bij onderhoud van een bestaande gasverbrandingsinstallatie	125	€41,65	€-	€5.206	100%	1.030	€5.362.438	€5.206
Verzamelen en afmelden klantcontacten (1 maal per kwartaal)	8	€54,00	€-	€432	100%	1.030	€444.960	€432
Opnieuw behalen Vakmanschap CO (theorie en praktijk)	27,2	€41,65	€2.256	€3.389	16%	1.030	€558.487	€542
Opleiden opnieuw behalen Vakmanschap CO	24	€41,65	€2.000	€3.000	8%	1.030	€247.167	€240
voorbereiding theorie Vakmanschap CO (geen gebruik theorieopleiding)	16	€41,65	€-	€666	16,0%	1.030	€109.823	€107
Vervangen legitimatiebewijs	0	€41,65	€-	€-	0%	1.030	€-	€-
Kalibreren	0	€-	€700	€700	100%	1.030	€721.000	€700
Totaal						1.030	€16.232.199	€15.759

Tabel 10. Specificering bedrijfseigen kosten microbedrijven

Verplichting	Totaal regel-druk	Gemiddelde regeldruk per bedrijf	Percentage bedrijfseigen kosten	Totaal bedrijfs-eigen kosten	Gemiddelde bedrijfseigen kosten per bedrijf
Oriëntatie bij nieuwe toetreders (zonder begeleiding extern bureau)	€741.600	€720	0%	€-	€-
Oriëntatie bij nieuwe toetreders (met begeleiding extern bureau)	€418.867	€407	0%	€-	€-
Afdracht licentiekosten	€195.700	€190	0%	€-	€-
Periodieke volledige audit op bedrijfskantoor (inclusief voorbereidingstijd en nazorg)	€1.935.391	€1.879	0%	€-	€-
Periodieke volledige audit op projectlocatie	€247.269	€240	0%	€-	€-
Herhaalaudit inclusief voorbereidingstijd en nazorg	€2.269.433	€2.203	0%	€-	€-
Driejaarlijkse steekproefcontrole van werkzaamheden monteur, op projectlocatie voor interne audit	€85.790	€83	25%	€21.448	€21
Jaarlijkse steekproefcontrole van werkzaamheden monteur, op projectlocatie door CI	€749.299	€727	0%	€-	€-
Aanvullende werkzaamheden bij installatie van een nieuwe gasverbrandingsinstallatie	€2.144.975	€2.083	17,5%	€375.371	€364
Aanvullende werkzaamheden bij onderhoud van een bestaande gasverbrandingsinstallatie	€5.362.438	€5.206	35%	€1.876.853	€1.822
Verzamelen en afmelden klantcontacten (1 maal per kwartaal)	€444.960	€432	0%	€-	€-
Opnieuw behalen Vakmanschap CO (theorie en praktijk)	€558.487	€542	0%	€-	€-
Opleiden opnieuw behalen Vakmanschap CO	€247.167	€240	0%	€-	€-
voorbereiding theorie Vakmanschap CO (geen gebruik theorieopleiding)	€109.823	€107	0%	€-	€-

Vervangen legitimatiebewijs	€-	€-	0%	€-	€-
Kalibreren	€721.000	€700	56%	€406.644	€395
Totaal	€16.232.199	€15.759	17%	€2.680.315	€2.602

5.5 Kleine bedrijven: eenmalige regeldruk

Enmalige regeldruk

De eenmalige regeldruk voor de op 1 april 2024 gecertificeerde kleine bedrijven bedraagt in totaal € 15.469.000 en gemiddeld circa € 68.400 per bedrijf.

Tabel 11. Eenmalige regeldruk kleine bedrijven

Verplichting	Regeldruk per bedrijf				Relevantie	Aantal bedrijven	Totaal Regeldruk	Gemiddelde regeldruk per bedrijf
	Tijdbesteding (in uren)	Uurtarief	Externe kosten	Regeldruk per bedrijf				
Voorbereiding en kennisname (in 2019 nog niet gecertificeerde bedrijven, zonder begeleiding extern bureau)	100	€54,00	€-	€5.400	43%	226	€528.840	€2.340
Voorbereiding en kennisname (in 2019 nog niet gecertificeerde bedrijven, met begeleiding van extern adviesbureau)	100	€54,00	€2.500	€7.900	22%	226	€386.837	€1.712
Voorbereiding en kennisname (in 2019 al gecertificeerde bedrijven)	40	€54,00		€2.160	35%	226	€170.856	€756
Vervangen van apparatuur die niet aan de eisen voldoet	0	€45,10	€37.500	€37.500	14%	226	€1.186.500	€5.250
Aanschaffen apparatuur voor Installatie monteurs	0	€45,10	€37.500	€37.500	24%	226	€2.034.000	€9.000
Nulmeting om te bepalen of een extra opleiding nodig is	12,5	€45,10	€-	€564	80%	226	€101.926	€451
Opleiding t.b.v. praktijkexamen Vakmanschap CO	300	€45,10	€22.500	€36.030	53,3%	226	€4.342.816	€19.216
Praktijkexamen Vakmanschap CO	145	€45,10	€11.975	€18.515	80%	226	€3.347.422	€14.812
Voorbereiding theorie-examen Vakmanschap CO, geen gebruik van Theorieopleiding	200	€45,10	€-	€9.020	40,0%	226	€815.408	€3.608
Voorbereiding theorie-examen Vakmanschap CO, wel gebruik van theorieopleiding	200	€45,10	€12.500	€21.520	40,0%	226	€1.945.408	€8.608
Theorie-examen Vakmanschap CO	25	€45,10	€2.125	€3.253	80%	226	€588.052	€2.602
Legitimatie	2,08	€45,10	€-	€94	100%	226	€21.235	€94
Totaal						226	€15.469.299	€68.448

5.6 Kleine bedrijven: structurele regeldruk

In onderstaande tabellen is ten eerste de structurele regeldruk weergegeven, en daaronder een specificatie van de bedrijfseigen kosten. De structurele regeldruk voor de op 1 april 2024 gecertificeerde kleine bedrijven bedraagt in totaal ongeveer € 14.852.000 en gemiddeld circa € 65.700 per bedrijf per jaar. Ongeveer 34% van deze regeldruk is bedrijfseigen.

Tabel 12. Structurele regeldruk kleine bedrijven

Verplichting	Regeldruk per bedrijf				Relevantie	Aantal bedrijven	Totaal Regeldruk	Gemiddelde regeldruk per bedrijf
	Tijdbesteding (in uren)	Uurtarief	Externe kosten	Regeldruk per bedrijf				
Oriëntatie bij nieuwe toetreders (zonder begeleiding extern bureau)	100	€54,00	€-	€5.400	7%	226	€81.360	€360
Oriëntatie bij nieuwe toetreders (met begeleiding extern bureau)	100	€54,00	€2.000	€7.400	3%	226	€55.747	€247
Afdracht licentiekosten			€280	€280	100%	226	€63.280	€280
Periodieke volledige audit op bedrijfskantoor (inclusief voorbereidingstijd en nazorg)	48	€54,00	€1.400	€3.992	33%	226	€297.723	€1.317
Periodieke volledige audit op projectlocatie	2,25	€45,10	€1.050	€1.151	33%	226	€85.877	€380
Herhaalaudit inclusief voorbereidingstijd en nazorg	27	€54,00	€1.225	€2.683	67%	226	€404.238	€1.789
Driejaarlijkse steekproefcontrole van werkzaamheden monteur, op projectlocatie voor interne audit	37,5	€45,10	€-	€1.691	33%	226	€127.395	€564
Jaarlijkse steekproefcontrole van werkzaamheden monteur, op projectlocatie door CI	2,25	€45,10	€1.050	€1.151	100%	226	€260.233	€1.151
Aanvullende werkzaamheden bij installatie van een nieuwe gasverbrandingsinstallatie	313	€45,10	€-	€14.094	100%	226	€3.185.188	€14.094
Aanvullende werkzaamheden bij onderhoud van een bestaande gasverbrandingsinstallatie	781	€45,10	€-	€35.234	100%	226	€7.962.969	€35.234
Verzamelen en afmelden klantcontacten (1 maal per kwartaal)	8	€45,10	€-	€361	100%	226	€81.541	€361
Opnieuw behalen Vakmanschap CO (theorie en praktijk)	145	€45,10	€14.100	€20.640	16%	226	€746.324	€3.302
Opleiden opnieuw behalen Vakmanschap CO	150	€45,10	€12.500	€19.265	8%	226	€348.311	€1.541
voorbereiding theorie Vakmanschap CO (geen gebruik theorieopleiding)	100	€45,10	€-	€4.510	16,0%	226	€163.082	€722
Vervangen legitimatiebewijs	0	€45,10	€-	€-	100%	226	€-	€-
Kalibreren	0	€45,10	€4.375	€4.375	100%	226	€988.750	€4.375
Totaal						226	€14.852.018	€65.717

Tabel 13. Specificering bedrijfseigen kosten kleine bedrijven

Verplichting	Totaal regeldruk	Gemiddelde regeldruk per bedrijf	Percentage bedrijfseigen kosten	Totaal bedrijfs-eigen kosten	Gemiddelde bedrijfs-eigen kosten per bedrijf
Oriëntatie bij nieuwe toetreders (zonder begeleiding extern bureau)	€81.360	€360	0%	€-	€-
Oriëntatie bij nieuwe toetreders (met begeleiding extern bureau)	€55.747	€247	0%	€-	€-
Afdracht licentiekosten	€63.280	€280	0%	€-	€-
Periodieke volledige audit op bedrijfskantoor (inclusief voorbereidingstijd en nazorg)	€297.723	€1.317	0%	€-	€-

Periodieke volledige audit op projectlocatie	€85.877	€380	0%	€-	€-
Herhaalaudit inclusief voorbereidingstijd en nazorg	€404.238	€1.789	0%	€-	€-
Driejaarlijkse steekproefcontrole van werkzaamheden monteur, op projectlocatie voor interne audit	€127.395	€564	35%	€44.588	€197
Jaarlijkse steekproefcontrole van werkzaamheden monteur, op projectlocatie door CI	€260.233	€1.151	0%	€-	€-
Aanvullende werkzaamheden bij installatie van een nieuwe gasverbrandingsinstallatie	€3.185.188	€14.094	23%	€743.210	€3.289
Aanvullende werkzaamheden bij onderhoud van een bestaande gasverbrandingsinstallatie	€7.962.969	€35.234	47%	€3.716.052	€16.443
Verzamelen en afmelden klantcontacten (1 maal per kwartaal)	€81.541	€361	0%	€-	€-
Opnieuw behalen Vakmanschap CO (theorie en praktijk)	€746.324	€3.302	0%	€-	€-
Opleiden opnieuw behalen Vakmanschap CO	€348.311	€1.541	0%	€-	€-
voorbereiding theorie Vakmanschap CO (geen gebruik theorieopleiding)	€163.082	€722	€-	€-	€-
Vervangen legitimatiebewijs	€-	€-	0%	€-	€-
Kalibreren	€988.750	€4.375	62%	€613.025	€2.713
Totaal	€14.852.018	€65.717	34%	€5.116.876	€22.641

5.7 Middelgrote bedrijven: eenmalige regeldruk

De eenmalige regeldruk voor de op 1 april 2024 gecertificeerde middelgrote bedrijven bedraagt in totaal ongeveer € 6.524.000 en gemiddeld circa € €191.900 per bedrijf.

Tabel 14. Eenmalige regeldruk middelgrote bedrijven

Verplichting	Regeldruk per bedrijf				Relevantie	Aantal bedrijven	Totaal Regeldruk	Gemiddelde regeldruk per bedrijf
	Tijdbesteding (in uren)	Uurtarief	Externe kosten	Regeldruk per bedrijf				
Vorbereiding en kennisname (in 2019 nog niet gecertificeerde bedrijven, zonder begeleiding extern bureau)	150	€54,00	€-	€8.100	50%	34	€137.700	€4.050
Vorbereiding en kennisname (in 2019 nog niet gecertificeerde bedrijven, met begeleiding van extern adviesbureau)	150	€54,00	€-	€8.100	0%	34	€-	€-
Vorbereiding en kennisname (in 2019 al gecertificeerde bedrijven)	60	€54,00	€-	€3.240	50%	34	€55.080	€1.620
Vervangen van apparatuur die niet aan de eisen voldoet	0	€49,54	€120.000	€120.000	7%	34	€285.600	€8.400
Aanschaffen apparatuur voor Installatie monteurs	0	€49,54	€120.000	€120.000	24%	34	€979.200	€28.800
Nulmeting om te bepalen of een extra opleiding nodig is	40	€49,54	€-	€1.982	80,0%	34	€53.900	€1.585
Opleiding t.b.v. praktijkexamen Vakmanschap CO	960	€49,54	€72.000	€119.558	40%	34	€1.625.994	€47.823
Praktijkexamen Vakmanschap CO	464	€49,54	€38.320	€61.307	80,0%	34	€1.667.538	€49.045

Vorbereiding theorie-examen Vakmanschap CO, geen gebruik van Theorieopleiding	640	€49,54	€-	€31.706	40%	34	€431.196	€12.682
Vorbereiding theorie-examen Vakmanschap CO, wel gebruik van theorieopleiding	640	€50,54	€40.000	€72.346	40%	34	€983.900	€28.938
Theorie-examen Vakmanschap CO	80	€49,54	€6.800	€10.763	80%	34	€292.759	€8.611
Legitimatie	6,67	€49,54	€-	€330	100%	34	€11.229	€330
Totaal						34	€6.524.097	€191.885

5.8 Middelgrote bedrijven: structurele regeldruk

In onderstaande tabellen is ten eerste de structurele regeldruk weergegeven, en daaronder een specificatie van de bedrijfseigen kosten. De structurele regeldruk voor de op 1 april 2024 gecertificeerde middelgrote bedrijven bedraagt in totaal € 7.379.000 en gemiddeld circa € 217.000 per bedrijf per jaar. Ongeveer 36% van deze regeldruk is bedrijfseigen.

Tabel 15. Structurele regeldruk middelgrote bedrijven

Verplichting	Regeldruk per bedrijf				Relevantie	Aantal bedrijven	Totaal Regeldruk	Gemiddelde regeldruk per bedrijf
	Tijdbesteding (in uren)	Uurtarief	Externe kosten	Regeldruk per bedrijf				
Oriëntatie bij nieuwe toetreders (zonder begeleiding extern bureau)	150	€54,00	€-	€8.100	10%	34	€27.540	€810
Oriëntatie bij nieuwe toetreders (met begeleiding extern bureau)	150	€54,00	€-	€8.100	0%	34	€-	€-
Afdracht licentiekosten			€560	€560	100%	34	€19.040	€560
Periodieke volledige audit op bedrijfskantoor (inclusief voorbereidingstijd en nazorg)	82	€54,00	€1.750	€6.178	33%	34	€69.317	€2.039
Periodieke volledige audit op projectlocatie	3	€49,54	€2.100	€2.249	33%	34	€25.230	€742
Herhaalaudit inclusief voorbereidingstijd en nazorg	37	€54,00	€1.225	€3.223	67%	34	€73.055	€2.149
Driejaarlijkse steekproefcontrole van werkzaamheden monteur, op projectlocatie voor interne audit	120	€49,54	€-	€5.945	33%	34	€67.368	€1.981
Jaarlijkse steekproefcontrole van werkzaamheden monteur, op projectlocatie door CI	3	€49,54	€2.100	€2.249	100%	34	€76.453	€2.249
Aanvullende werkzaamheden bij installatie van een nieuwe gasverbrandingsinstallatie	1.000	€49,54	€-	€49.540	100%	34	€1.684.360	€49.540
Aanvullende werkzaamheden bij onderhoud van een bestaande gasverbrandingsinstallatie	2.500	€49,54	€-	€123.850	100%	34	€4.210.900	€123.850
Verzamelen en afmelden klantcontacten (1 maal per kwartaal)	36	€54,00	€-	€1.944	100%	34	€66.096	€1.944
Opnieuw behalen Vakmanschap CO (theorie en praktijk)	544	€49,54	€45.120	€72.070	16%	34	€392.059	€11.531
Opleiden opnieuw behalen Vakmanschap CO	480	€49,54	€40.000	€63.779	8%	34	€173.479	€5.102
voorbereiding theorie Vakmanschap CO (geen gebruik theorieopleiding)	320	€49,54	€-	€15.853	16,0%	34	€86.239	€2.536

Vervangen legitimatiebewijs	-	€49,54	€-	€-	40%	34	€-	€-
Kalibreren	-	€-	€12.000	€12.000	100%	34	€408.000	€12.000
Totaal						34	€7.379.136	€217.033

Tabel 16. Specificering bedrijfseigen kosten middelgrote bedrijven

Verplichting	Totaal regel-druk	Gemiddelde regel-druk per bedrijf	Percentage be-drijfseigen kos-ten	Totaal bedrijfs-eigen kosten	Gemiddelde bedrijfs-eigen kosten per be-drijf
Oriëntatie bij nieuwe toetre-ders (zonder begeleiding extern bureau)	€27.540	€810	0%	€-	€-
Oriëntatie bij nieuwe toetre-ders (met begeleiding extern bureau)	€-	€-	0%	€-	€-
Afdracht licentiekosten	€19.040	€560	0%	€-	€-
Periodieke volledige audit op bedrijfskantoor (inclusief voor-bereidingstijd en nazorg)	€69.317	€2.039	0%	€-	€-
Periodieke volledige audit op projectlocatie	€25.230	€742	0%	€-	€-
Herhaalaudit inclusief voorbe-reidingstijd en nazorg	€73.055	€2.149	0%	€-	€-
Driejaarlijkse steekproefcon-trole van werkzaamheden monteur, op projectlocatie voor interne audit	€67.368	€1.981	50%	€33.684	€991
Jaarlijkse steekproefcontrole van werkzaamheden monteur, op projectlocatie door CI	€76.453	€2.249	0%	€-	€-
Aanvullende werkzaamheden bij installatie van een nieuwe gasverbrandingsinstallatie	€1.684.360	€49.540	23%	€393.017	€11.559
Aanvullende werkzaamheden bij onderhoud van een be-staande gasverbrandingsinstal-latie	€4.210.900	€123.850	47%	€1.965.087	€57.797
Verzamelen en afmelden klant-contacten (1 maal per kwar-taal)	€66.096	€1.944	0%	€-	€-
Opnieuw behalen Vakman-schap CO (theorie en praktijk)	€392.059	€11.531	0%	€-	€-
Opleiden opnieuw behalen Vakmanschap CO	€173.479	€5.102	0%	€-	€-
voorbereiding theorie Vakman-schap CO (geen gebruik theo-rieopleiding)	€86.239	€2.536	0%	€-	€-
Vervangen legitimatiebewijs	€-	€-	0%	€-	€-
Kalibreren	€408.000	€12.000	69%	€281.520	€8.280
Totaal	€7.379.136	€217.033	36%	€2.673.308	€78.627

5.9 Middelgrote bedrijven plus: eenmalige regeldruk

De eenmalige regeldruk voor de op 1 april 2024 gecertificeerde bedrijven uit de bedrijfscategorie 'middel-grote bedrijven plus' bedraagt in totaal ongeveer € 3.775.000 en gemiddeld circa € 539.200 per bedrijf.

Tabel 17. Eenmalige regeldruk 'middelgrote bedrijven plus'

Verplichting	Tijdbesteding (in uren)	Regeldruk per bedrijf			Relevantie	Aantal bedrijven	Totaal Regeldruk	Gemiddelde regel- druk per bedrijf
		Uurtarief	Externe kosten	Regeldruk per bedrijf				
Vorbereiding en kennisname (in 2019 nog niet gecertificeerde bedrijven, zonder begeleiding extern bureau)	200	€54,00	€-	€10.800	0%	7	€-	€-
Vorbereiding en kennisname (in 2019 nog niet gecertificeerde bedrijven, met begeleiding van extern adviesbureau)	200	€54,00	€-	€10.800	0%	7	€-	€-
Vorbereiding en kennisname (in 2019 al gecertificeerde bedrijven)	80	€54,00	€-	€4.320	100%	7	€30.240	€4.320
Vervangen van apparatuur die niet aan de eisen voldoet	0	€-	€361.500	€361.500	0%	7	€-	€-
Aanschaffen apparatuur voor Installatie monteurs	0	€49,54	€361.500	€361.500	24%	7	€607.320	€86.760
Nulmeting om te bepalen of een extra opleiding nodig is	121	€49,54	€-	€5.970	80%	7	€33.430	€4.776
Opleiding t.b.v. praktijkexamen Vakmanschap CO	2892	€49,54	€216.900	€360.170	40%	7	€1.008.475	€144.068
Praktijkexamen Vakmanschap CO	1398	€49,54	€115.439	€184.686	80%	7	€1.034.242	€147.749
Vorbereiding theorie-examen Vakmanschap CO, geen gebruik van Theorieopleiding	1928	€49,54	€-	€95.513	40%	7	€267.437	€38.205
Vorbereiding theorie-examen Vakmanschap CO, wel gebruik van theorieopleiding	1928	€49,54	€120.500	€216.013	40%	7	€604.837	€86.405
Theorie-examen Vakmanschap CO	241	€49,54	€20.485	€32.424	80%	7	€181.575	€25.939
Legitimatie	20	€49,54	€-	€995	100%	7	€6.964	€995
Totaal						7	€3.774.520	€539.217

5.10 Middelgrote bedrijven plus: structurele regeldruk

In onderstaande tabellen is ten eerste de structurele regeldruk weergegeven, en daaronder een specificatie van de bedrijfseigen kosten. De structurele regeldruk voor de op 1 april 2024 gecertificeerde bedrijven uit de bedrijfscategorie 'middelgrote bedrijven plus' bedraagt in totaal ongeveer € 4.512.000 en gemiddeld circa € 644.600 per bedrijf per jaar. Ongeveer 38% van deze regeldruk is bedrijfseigen.

Tabel 18. Structurele regeldruk 'middelgrote bedrijven plus'

Verplichting	Tijdbesteding (in uren)	Regeldruk per bedrijf			Relevantie	Aantal bedrijven	Totaal Regeldruk	Gemiddelde regel- druk per bedrijf
		Uurtarief	Externe kosten	Regeldruk per bedrijf				
Oriëntatie bij nieuwe toetreders (zonder begeleiding extern bureau)	200	€54,00	€-	€10.800	10%	7	€7.560	€1.080
Oriëntatie bij nieuwe toetreders (met begeleiding extern bureau)	200	€54,00	€-	€10.800	0%	7	€-	€-
Afdracht licentiekosten			€1.680	€1.680	100%	7	€11.760	€1.680
Periodieke volledige audit op bedrijfskantoor (inclusief voorbereidingstijd en nazorg)	102	€54,00	€3.850	€9.358	33%	7	€21.617	€3.088

Periodieke volledige audit op projectlocatie	23	€49,54	€7.875	€8.990	33%	7	€20.766	€2.967
Herhaalaudit inclusief voorbereidingstijd en nazorg	48	€54,00	€1.400	€3.992	67%	7	€18.629	€2.661
Driejaarlijkse steekproefcontrole van werkzaamheden monteur, op projectlocatie voor interne audit	362	€49,54	€-	€17.909	33%	7	€41.783	€5.969
Jaarlijkse steekproefcontrole van werkzaamheden monteur, op projectlocatie door CI	23	€49,54	€7.875	€8.990	100%	7	€62.928	€8.990
Aanvullende werkzaamheden bij installatie van een nieuwe gasverbrandingsinstallatie	3.013	€49,54	€-	€149.239	100%	7	€1.044.675	€149.239
Aanvullende werkzaamheden bij onderhoud van een bestaande gasverbrandingsinstallatie	7.531	€49,54	€-	€373.098	100%	7	€2.611.687	€373.098
Verzamelen en afmelden klantcontacten (1 maal per kwartaal)	36	€54,00	€-	€1.944	100%	7	€13.608	€1.944
Opnieuw behalen Vakmanschap CO (theorie en praktijk)	1.639	€49,54	€135.924	€217.110	16%	7	€243.163	€34.738
Opleiden opnieuw behalen Vakmanschap CO	1.446	€49,54	€120.500	€192.135	8%	7	€107.596	€15.371
voorbereiding theorie Vakmanschap CO (geen gebruik theorieopleiding)	964	€49,54	€-	€47.757	16,0%	7	€53.487	€7.641
Vervangen legitimatiebewijs	0	€49,54	€-	€-	40%	7	€-	€-
Kalibreren	0	€-	€36.150	€36.150	100%	7	€253.050	€36.150
Totaal						7	€4.512.309	€644.616

Tabel 19. Specificering bedrijfseigen kosten 'middelgrote bedrijven plus'

Verplichting	Totaal regel-druk	Gemiddelde regeldruk per bedrijf	Percentage bedrijfseigen kosten	Totaal bedrijfs-eigen kosten	Gemiddelde bedrijfs-eigen kosten per bedrijf
Oriëntatie bij nieuwe toetreders (zonder begeleiding extern bureau)	€7.560	€1.080	0%	€-	€-
Oriëntatie bij nieuwe toetreders (met begeleiding extern bureau)	€-	€-	0%	€-	€-
Afdracht licentiekosten	€11.760	€1.680	0%	€-	€-
Periodieke volledige audit op bedrijfskantoor (inclusief voorbereidingstijd en nazorg)	€21.617	€3.088	0%	€-	€-
Periodieke volledige audit op projectlocatie	€20.766	€2.967	0%	€-	€-
Herhaalaudit inclusief voorbereidingstijd en nazorg	€18.629	€2.661	0%	€-	€-
Driejaarlijkse steekproefcontrole van werkzaamheden monteur, op projectlocatie voor interne audit	€41.783	€5.969	100%	€41.783	€5.969
Jaarlijkse steekproefcontrole van werkzaamheden monteur, op projectlocatie door CI	€62.928	€8.990	0%	€-	€-
Aanvullende werkzaamheden bij installatie van een nieuwe gasverbrandingsinstallatie	€1.044.675	€149.239	23%	€243.757	€34.822
Aanvullende werkzaamheden bij onderhoud van een bestaande gasverbrandingsinstallatie	€2.611.687	€373.098	47%	€1.218.787	€174.112
Verzamelen en afmelden klantcontacten (1 maal per kwartaal)	€13.608	€1.944	0%	€-	€-

Opnieuw behalen Vakmanschap CO (theorie en praktijk)	€243.163	€34.738	0%	€-	€-
Opleiden opnieuw behalen Vakmanschap CO	€107.596	€15.371	0%	€-	€-
voorbereiding theorie Vakmanschap CO (geen gebruik theorieopleiding)	€53.487	€7.641	0%	€-	€-
Vervangen legitimatiebewijs	€-	€-	0%	€-	€-
Kalibreren	€253.050	€36.150	76%	€192.318	€27.474
Totaal	€4.512.309	€644.616	38%	€1.696.645	€242.378

6 Vergelijking met in 2019 verwachte regeldruk

In dit hoofdstuk vergelijken we de eenmalige en structurele regeldruk per bedrijf in de verschillende bedrijfs-categorieën zoals verwacht in 2019, met de resultaten van het huidige onderzoek.

In hoofdstuk 4 van dit rapport is toegelicht dat de interne uurtarieven waar we in dit rapport mee rekenen gebaseerd zijn op peiljaar 2022. Dat betekent dat de uurtarieven waarmee is gerekend hoger zijn dan de tarieven die zijn gebruikt in het onderzoek uit 2019. Dit werkt door in de in dit rapport berekende regeldruk-kosten. Deze kosten kunnen hierdoor niet zonder meer vergeleken worden met de resultaten uit 2019. Een deel van de stijging komt immers door de gestegen kosten van personeel, en niet door toegenomen regel-druk. Om toch een zuivere vergelijking mogelijk te maken tussen de berekende regeldruk in 2019 en die in het actuele onderzoek, hebben we de in 2019 gerapporteerde regeldruk herberekend op basis van de uur-tarieven van 2022.

In dit hoofdstuk geven we in tabellen de eenmalige en structurele regeldruk weer per bedrijf in de verschil-lende bedrijfscategorieën, zoals gerapporteerd in 2019, maar dan herijkt op basis van de uurtarieven van 2022. Daarbij maken we de vergelijking met de resultaten van het huidige onderzoek. Om een goede ver-gelijking mogelijk te maken zijn sommige maatregelen hierbij samengevoegd. Verder zijn de vergelijkingen tussen de structurele kosten gemaakt nadat de bedrijfseigen kosten van de structurele kosten zijn afgetrok-ken.

In de tabellen is het absolute verschil in kosten weergegeven, en daarnaast wat de relatieve bijdrage van de maatregel is aan het verschil in kosten tussen 2019 en 2022. Dit laatste geeft informatie over welke maatre-gelen met name verantwoordelijk zijn voor de, ten opzichte van 2019, toegenomen regeldruk.

6.1 Vergelijking regeldruk 2019 en 2024 voor zzp-ers

Tabel 20. Eenmalige regeldruk voor zzp-ers in 2019 en 2024

Maatregel	Regeldruk per bedrijf 2019	Regeldruk per bedrijf 2024	Vershil	Relatieve bijdrage aan totaal verschil
Vorbereiding en kennisname	€2.063	€5.467	€3.404	60%
Vervangen van apparatuur die niet aan de eisen voldoet	€100	€975	€875	16%
Nulmeting om te bepalen of een extra opleiding nodig is	€50	€25	€-25	0%
Opleiding t.b.v. praktijk Vakmanschap CO	€247	€1.004	€757	13%
Praktijkexamen Vakmanschap CO	€917	€772	€-145	-3%
Vorbereiding theorie-examen Vakmanschap CO, geen gebruik van theorieopleiding	€-	€202	€202	4%
Vorbereiding theorie-examen Vakmanschap CO, wel gebruik van Theorieopleiding	€-	€452	€452	8%
Theorie-examen Vakmanschap CO	€-	€135	€135	2%
Legitimatie	€15	€4	€-11	0%
Totaal	€3.392	€9.036	€5.644	100%

Tabel 21. Structurele regeldruk voor zzp-ers in 2019 en 2024

Maatregel	Regeldruk per bedrijf 2019	Regeldruk per bedrijf 2024	Vershil	Relatieve bijdrage aan totaal verschil
Oriëntatie bij nieuwe toetreders (zonder begeleiding extern bureau)	€207	€547	€340	9%
Afdracht licentiekosten	€315	€190	€-125	-3%
Periodieke volledige audit (inclusief voorbereidings-tijd)	€401	€1.279	€878	24%
Herhaalaudit (inclusief voorbereidingstijd)	€602	€1.432	€830	23%
Steekproefcontrole (zowel intern als uitgevoerd door CI)	€400	€530	€130	4%
Aanvullende werkzaamheden bij installatie van een nieuwe gasverbrandingsinstallatie	€105	€694	€589	16%
Aanvullende werkzaamheden bij onderhoud van een bestaande gasverbrandingsinstallatie	€526	€1.367	€841	23%
Verzamelen en afmelden klantcontacten (1 maal per kwartaal)	€469	€404	€-65	-2%
Opnieuw behalen Vakmanschap CO (theorie en praktijk)	€-	€181	€181	5%
Opleiden opnieuw behalen Vakmanschap CO	€-	€80	€80	2%
Vorbereiding Theorie Vakmanschap CO (geen gebruik van theorieopleiding)	€-	€40	€40	1%
Vervangen legitimatiebewijs	€3	€-	€-3	0%
Kalibreren	€220	€130	€-90	-2%
Totaal	€3.248	€6.874	€3.627	100%

6.2 Vergelijking regeldruk 2019 en 2024 voor microbedrijven

Tabel 22. Eenmalige regeldruk voor microbedrijven in 2019 en 2024

Maatregel	Regeldruk per bedrijf 2019	Regeldruk per bedrijf 2024	Vershil	Relatieve bijdrage aan totaal verschil
Vorbereiding en kennisname	€4.408	€9.680	€5.272	45%
Vervangen van apparatuur die niet aan de eisen voldoet	€340	€2.616	€2.276	20%
Nulmeting om te bepalen of een extra opleiding nodig is	€134	€67	€-67	-1%
Opleiding t.b.v. praktijk Vakmanschap CO	€826	€2.986	€2.160	19%
Praktijkexamen Vakmanschap CO	€2.679	€2.306	€-373	-3%
Vorbereiding theorie-examen Vakmanschap CO, geen gebruik van theorieopleiding	€-	€533	€533	5%
Vorbereiding theorie-examen Vakmanschap CO, wel gebruik van Theorieopleiding	€-	€1.333	€1.333	12%
Theorie-examen Vakmanschap CO	€-	€507	€507	4%
Legitimatie	€64	€14	€-50	0%
Totaal	€8.450	€20.041	€11.591	100%

Tabel 23. Structurele regeldruk voor microbedrijven in 2019 en 2024

Maatregel	Regeldruk per bedrijf 2019	Regeldruk per bedrijf 2024	Vershil	Relatieve bijdrage aan totaal verschil
Oriëntatie bij nieuwe toetreders (zonder begeleiding extern bureau)	€555	€1.127	€571	11%
Afdracht licentiekosten	€237	€190	€-47	-1%
Periodieke volledige audit (inclusief voorbereidingstijd)	€436	€2.119	€1.683	32%
Herhaalaudit (inclusief voorbereidingstijd)	€644	€2.203	€1.559	29%
Steekproefcontrole (zowel intern als uitgevoerd door CI)	€1.583	€790	€-793	-15%
Aanvullende werkzaamheden bij installatie van een nieuwe gasverbrandingsinstallatie	€347	€1.718	€1.371	26%
Aanvullende werkzaamheden bij onderhoud van een bestaande gasverbrandingsinstallatie	€1.736	€3.384	€1.648	31%
Verzamelen en afmelden klantcontacten (1 maal per kwartaal)	€1.610	€432	€-1.178	-22%
Opnieuw behalen Vakmanschap CO (theorie en praktijk)	€-	€542	€542	10%
Opleiden opnieuw behalen Vakmanschap CO	€-	€240	€240	4%
Vorbereiding Theorie Vakmanschap CO (geen gebruik van theorieopleiding)	€-	€107	€107	2%
Vervangen legitimatiebewijs	€10	€-	€-10	0%
Kalibreren	€660	€305	€-355	-7%
Totaal	€7.819	€13.157	€5.338	100%

6.3 Vergelijking regeldruk 2019 en 2024 voor kleine bedrijven

Tabel 24. Eenmalige regeldruk voor kleine bedrijven in 2019 en 2024

Maatregel	Regeldruk per bedrijf 2019	Regeldruk per bedrijf 2024	Vershil	Relatieve bijdrage aan totaal verschil
Vorbereiding en kennisname	€7.246	€4.808	€-2.438	-7%
Vervangen van apparatuur die niet aan de eisen voldoet	€1.846	€14.250	€12.404	35%
Nulmeting om te bepalen of een extra opleiding nodig is	€900	€451	€-449	-1%
Opleiding t.b.v. praktijk Vakmanschap CO	€5.400	€19.216	€13.816	39%
Praktijkexamen Vakmanschap CO	€17.369	€14.812	€-2.558	-7%
Vorbereiding theorie-examen Vakmanschap CO, geen gebruik van theorieopleiding	€-	€3.608	€3.608	10%
Vorbereiding Theorie-examen Vakmanschap CO, wel gebruik van Theorieopleiding	€-	€8.608	€8.608	24%
Theorie-examen Vakmanschap CO	€-	€2.602	€2.602	7%
Legitimatie	€400	€94	€-306	-1%
Totaal	€33.162	€68.448	€35.287	100%

Tabel 25. Structurele regeldruk voor kleine bedrijven in 2019 en 2024

Maatregel	Regeldruk per bedrijf 2019	Regeldruk per bedrijf 2024	Vershil	Relatieve bijdrage aan totaal verschil
Oriëntatie bij nieuwe toetreders (zonder begeleiding extern bureau)	€1.038	€607	€-432	-13%
Afdracht licentiekosten	€206	€280	€74	2%
Periodieke volledige audit (inclusief voorbereidings-tijd)	€453	€1.697	€1.245	39%
Herhaalaudit (inclusief voorbereidingstijd)	€654	€1.789	€1.135	35%
Steekproefcontrole (zowel intern als uitgevoerd door CI)	€9.938	€1.518	€-8.421	-261%
Aanvullende werkzaamheden bij installatie van een nieuwe gasverbrandingsinstallatie	€2.350	€10.805	€8.455	262%
Aanvullende werkzaamheden bij onderhoud van een bestaande gasverbrandingsinstallatie	€11.746	€18.792	€7.046	219%
Verzamelen en afmelden klantcontacten (1 maal per kwartaal)	€10.708	€361	€-10.347	-321%
Opnieuw behalen Vakmanschap CO (theorie en praktijk)	€-	€3.302	€3.302	103%
Opleiden opnieuw behalen Vakmanschap CO	€-	€1.541	€1.541	48%
Voorbereiding Theorie Vakmanschap CO (geen gebruik van theorieopleiding)	€-	€722	€722	22%
Vervangen legitimatiebewijs	€81	€-	€-81	-3%
Kalibreren	€2.680	€1.663	€-1.018	-32%
Totaal	€39.854	€43.076	€3.222	100%

6.4 Vergelijking regeldruk 2019 en 2024 voor middelgrote bedrijven

Tabel 26. Eenmalige regeldruk voor middelgrote bedrijven in 2019 en 2024

Maatregel	Regeldruk per bedrijf 2019	Regeldruk per bedrijf 2024	Vershil	Relatieve bijdrage aan totaal verschil
Voorbereiding en kennisname	€8.100	€5.670	€-2.430	-2%
Vervangen van apparatuur die niet aan de eisen voldoet	€4.520	€37.200	€32.680	33%
Nulmeting om te bepalen of een extra opleiding nodig is	€3.180	€1.585	€-1.595	-2%
Opleiding t.b.v. praktijk Vakmanschap CO	€18.280	€47.823	€29.543	30%
Praktijkexamen Vakmanschap CO	€58.140	€49.045	€-9.095	-9%
Voorbereiding theorie-examen Vakmanschap CO, geen gebruik van theorieopleiding	€-	€12.682	€12.682	13%
Voorbereiding theorie-examen Vakmanschap CO, wel gebruik van Theorieopleiding	€-	€28.938	€28.938	29%
Theorie-examen Vakmanschap CO	€-	€8.611	€8.611	9%
Legitimatie	€1.280	€330	€-950	-1%
Totaal	€93.500	€191.885	€98.385	100%

Tabel 27. Structurele regeldruk voor middelgrote bedrijven in 2019 en 2024

Maatregel	Regeldruk per bedrijf 2019	Regeldruk per bedrijf 2024	Vershil	Relatieve bijdrage aan totaal verschil
Oriëntatie bij nieuwe toetreders (zonder begeleiding extern bureau)	€1.400	€810	€-590	-6%
Afdracht licentiekosten	€160	€560	€400	4%
Periodieke volledige audit (inclusief voorbereidingstijd)	€380	€2.781	€2.401	23%
Herhaalaudit (inclusief voorbereidingstijd)	€570	€2.149	€1.579	15%
Steekproefcontrole (zowel intern als uitgevoerd door CI)	€31.980	€3.239	€-28.741	-271%
Aanvullende werkzaamheden bij installatie van een nieuwe gasverbrandingsinstallatie	€8.260	€37.981	€29.721	281%
Aanvullende werkzaamheden bij onderhoud van een bestaande gasverbrandingsinstallatie	€41.280	€66.053	€24.773	234%
Verzamelen en afmelden klantcontacten (1 maal per kwartaal)	€36.924	€1.944	€-34.980	-330%
Opnieuw behalen Vakmanschap CO (theorie en praktijk)	€-	€11.531	€11.531	109%
Opleiden opnieuw behalen Vakmanschap CO	€-	€5.102	€5.102	48%
Voorbereiding Theorie Vakmanschap CO (geen gebruik van theorieopleiding)	€-	€2.536	€2.536	24%
Vervangen legitimatiebewijs	€260	€-	€-260	-2%
Kalibreren	€6.600	€3.720	€-2.880	-27%
Totaal	€127.814	€138.407	€10.593	100%

6.5 Vergelijking regeldruk 2019 en 2024 voor middelgrote bedrijven plus

Tabel 28. Eenmalige regeldruk voor 'middelgrote bedrijven plus' in 2019 en 2024

Maatregel	Regeldruk per bedrijf 2019	Regeldruk per bedrijf 2024	Vershil	Relatieve bijdrage aan totaal verschil
Voorbereiding en kennisname	€7.700	€4.320	€-3.380	-1%
Vervangen van apparatuur die niet aan de eisen voldoet	€8.200	€86.760	€78.560	28%
Nulmeting om te bepalen of een extra opleiding nodig is	€9.600	€4.776	€-4.824	-2%
Opleiding t.b.v. praktijk Vakmanschap CO	€55.100	€144.068	€88.968	32%
Praktijkexamen Vakmanschap CO	€175.100	€147.749	€-27.351	-10%
Voorbereiding theorie-examen Vakmanschap CO, geen gebruik van theorieopleiding	€-	€38.205	€38.205	14%
Voorbereiding theorie-examen Vakmanschap CO, wel gebruik van Theorieopleiding	€-	€86.405	€86.405	31%
Theorie-examen Vakmanschap CO	€-	€25.939	€25.939	9%
Legitimatie	€3.900	€995	€-2.905	-1%
Totaal	€259.600	€539.217	€279.617	100%

Tabel 29. Structurele regeldruk voor 'middelgrote bedrijven plus' in 2019 en 2024

Maatregel	Regeldruk per bedrijf 2019	Regeldruk per bedrijf 2024	Vershil	Relatieve bijdrage aan totaal verschil
Oriëntatie bij nieuwe toetreders (zonder begeleiding extern bureau)	€1.800	€1.080	€-720	-2%
Afdracht licentiekosten	€1.050	€1.680	€630	2%
Periodieke volledige audit (inclusief voorbereidingstijd)	€270	€6.055	€5.785	20%
Herhaalaudit (inclusief voorbereidingstijd)	€390	€2.661	€2.271	8%
Steekproefcontrole (zowel intern als uitgevoerd door CI)	€96.400	€8.990	€-87.410	-299%
Aanvullende werkzaamheden bij installatie van een nieuwe gasverbrandingsinstallatie	€24.850	€114.417	€89.567	307%
Aanvullende werkzaamheden bij onderhoud van een bestaande gasverbrandingsinstallatie	€124.350	€198.986	€74.636	256%
Verzamelen en afmelden klantcontacten (1 maal per kwartaal)	€111.240	€1.944	€-109.296	-374%
Opnieuw behalen Vakmanschap CO (theorie en praktijk)	€-	€34.738	€34.738	119%
Opleiden opnieuw behalen Vakmanschap CO	€-	€15.371	€15.371	53%
Voorbereiding Theorie Vakmanschap CO (geen gebruik van theorieopleiding)	€-	€7.641	€7.641	26%
Vervangen legitimatiebewijs	€750	€-	€-750	-3%
Kalibreren	€11.940	€8.676	€-3.264	-11%
Totaal	€373.040	€402.238	€29.198	100%

6.6 Conclusie

In dit hoofdstuk is een vergelijking gemaakt tussen in de 2019 berekende regeldruk en het huidige onderzoek. Onderstaande tabel vat de verschillen samen.

Tabel 30. Verschil in regeldruk tussen onderzoeksresultaten 2019 en 2024

Bedrijfs categorie	Eenmalig of structureel	Regeldruk per bedrijf 2019	Regeldruk per bedrijf 2024	Voornaamste redenen voor verschil
Zzp-er	eenmalig	€ 3.392	€ 9.036	meer kosten voor voorbereiding en kennisname, aanschaffen/vervangen meetapparatuur, opleiding/examen vakmanschap CO (incl. voorbereiding)
	structureel	€3.248	€6.874	meer kosten voor de audit, aanvullende werkzaamheden bij onderhoud en installatie, opnieuw behalen vakmanschap CO
Microbedrijf	eenmalig	€ 8.450	€ 20.041	meer kosten voor voorbereiding en kennisname, aanschaffen/vervangen meetapparatuur, opleiding/examen vakmanschap CO (incl. voorbereiding)
	structureel	€7.819	€13.157	meer kosten voor de audit, aanvullende werkzaamheden bij onderhoud en installatie, opnieuw behalen vakmanschap CO
Klein bedrijf	eenmalig	€ 33.162	€ 68.448	meer kosten voor het aanschaffen/vervangen van apparatuur en opleiding/examen vakmanschap CO (incl. voorbereiding)
	structureel	€39.854	€43.076	meer kosten voor aanvullende werkzaamheden bij onderhoud en installatie, de audit en het opnieuw behalen van het vakmanschap CO.

Middelgroot bedrijf	eenmalig	€ 93.500	€ 191.885	meer kosten voor het aanschaffen/vervangen van apparatuur, opleiding/ examen vakmanschap CO (incl. voorbereiding)
	structureel	€127.814	€138.407	meer kosten voor aanvullende werkzaamheden bij onderhoud en installatie en het opnieuw behalen van vakmanschap CO
Middelgroot bedrijf plus	eenmalig	€ 259.600	€ 539.217	meer kosten voor opleiding/examen vakmanschap CO (incl. voorbereiding) en het aanschaffen/vervangen van apparatuur
	structureel	€373.040	€402.238	meer kosten voor aanvullende werkzaamheden bij onderhoud en installatie en het opnieuw behalen van het vakmanschap CO

Te zien is dat over de gehele linie de regeldruk per bedrijf nu hoger is dan in 2019 verwacht. Dit geldt in sterkere mate voor de eenmalige regeldruk. Die is voor alle typen bedrijven circa twee keer zo hoog als in 2019 ingeschat, met een sterkere verhoging naarmate de bedrijven kleiner zijn. De grootste toename van de eenmalige regeldruk zit bij zzp-ers en microbedrijven. Vooral voorbereiding en kennis, aanschaffen/vervangen van meetapparatuur en opleiding/examen vakmanschap CO (incl. voorbereiding) veroorzaken de toename. Voor de structurele kosten geldt ook dat de sterkste toename zit bij zzp-ers en microbedrijven. Met name vanwege de kosten in verband met audits, aanvullende werkzaamheden bij onderhoud en installatie en het opnieuw behalen van het vakmanschap CO. De toename van de structurele regeldruk voor de grotere bedrijven is redelijk vergelijkbaar (zij het iets hoger dan destijds ingeschat) met de verwachting in het onderzoek van 2019.

Met name voor de grotere bedrijven geldt overigens dat kosten voor sommige maatregelen ook beduidend lager uitvallen dan verwacht in 2019. Dit geldt vooral voor de steekproefcontroles (die nu anders zijn ingericht, zie §3.1) en het verzamelen en afmelden van klantcontacten.

7 Conclusies

In opdracht van het ministerie van BZK deed Sira Consulting onderzoek naar de regeldrukeffecten van het op 1 april 2023 in werking getreden stelsel 'Certificering werkzaamheden aan gasverbrandingsinstallaties'. Dit onderzoek betreft een actualisatie van eerder onderzoek uit 2019¹⁵. Naast de regeldrukeffecten brengt het onderzoek in kaart hoe de kosten die bedrijven doorberekenen aan hun klanten zich verhouden tot de regeldruk die het CO-stelsel met zich meebrengt. Voor dit onderzoek zijn interviews uitgevoerd met gecertificeerde bedrijven uit diverse grootteklassen en met certificerende instellingen. Tevens is gebruik gemaakt van data uit een enquête onder gecertificeerde bedrijven die is uitgezet in het kader van het lopende evaluatieonderzoek in opdracht van het ministerie van BZK. In onderstaande paragrafen zijn de belangrijkste resultaten samengevat.

7.1 Eenmalige regeldruk

Tabel 21 geeft een samenvatting van de eenmalige regeldruk per bedrijfscategorie. De totale eenmalige regeldruk voor de op 1 april 2024 gecertificeerde bedrijven bedraagt ongeveer € 55,4 miljoen.

Tabel 31. Eenmalige regeldruk per bedrijfscategorie

Type bedrijf (werkzame personen)	Aantal bedrijven	Regeldruk			
		Per bedrijfscategorie	Externe kosten per bedrijfscategorie	Interne kosten per bedrijfscategorie	Per bedrijf
Zzp (1)	998	€9.018.085	€2.803.382	€6.214.703	€9.036
Micro (2 t/m 9)	1.030	€20.642.670	€7.940.064	€12.702.606	€20.041
Klein (10 t/m 50)	226	€15.469.299	€9.734.197	€5.735.102	€68.448
Middelgroot (51 t/m 100)	34	€6.524.097	€4.015.264	€2.508.833	€191.885
Middelgroot plus (meer dan 100)	7	€3.774.520	€2.313.214	€1.461.305	€539.217
Totaal	2.295	€55.428.670	€26.806.121	€28.622.549	

7.2 Structurele regeldruk

Tabel 22 geeft een samenvatting van de structurele regeldruk per bedrijfscategorie. De totale structurele regeldruk voor de op 1 april 2024 gecertificeerde bedrijven bedraagt jaarlijks ongeveer € 50,1 miljoen. € 13,1 miljoen hiervan betreft bedrijfseigen kosten. De extra structurele kosten zijn zo'n € 37,6 miljoen.

Tabel 32. Structurele regeldruk per bedrijfscategorie

Type bedrijf (werkzame personen)	Aantal bedrijven	Regeldruk		Bedrijfseigen kosten		Extra structurele kosten				
		Per bedrijfscategorie	Per bedrijf	Per bedrijfscategorie	Per bedrijf	Per bedrijfscategorie	Externe kosten per bedrijfscategorie	Interne kosten per bedrijfscategorie	Per bedrijf	Gemiddeld per plus
Zzp (1)	998	€7.812.020	€7.828	€951.319	€953	€6.860.702	€2.046.960	€4.813.741	€6.874	€45,83
Micro (2 t/m 9)	1.030	€16.232.199	€15.759	€2.680.315	€2.602	€13.551.883	€2.963.423	€10.588.460	€13.157	€21,93
Klein (10 t/m 50)	226	€14.852.018	€65.717	€5.116.876	€22.641	€9.735.142	€1.794.515	€7.940.627	€43.076	€11,49
Middelgroot (51 t/m 100)	34	€7.379.136	€217.033	€2.673.308	€78.627	€4.705.828	€642.136	€4.063.692	€138.407	€11,53
Middelgroot plus (meer dan 100)	7	€4.512.309	€644.616	€1.696.645	€242.378	€2.815.663	€380.950	€2.434.713	€402.238	€11,13
Totaal	2.295	€50.787.681		€13.118.463		€37.669.218	€7.827.985	€29.841.233		

¹⁵ [Aanvullend onderzoek certificeringsregeling installateurs gasverbrandingsinstallaties \(Sira Consulting, 2019\)](#)

7.3 Verschillen in regeldruk met onderzoek uit 2019

In dit rapport is een vergelijking gemaakt tussen bevindingen uit het huidige onderzoek en de regeldruk die in het onderzoek in 2019 werd gerapporteerd. Om een zuivere vergelijking mogelijk te maken tussen de berekende regeldruk in 2019 en die in het actuele onderzoek, hebben we de in 2019 gerapporteerde regeldruk herrekent op basis van de interne uurtarieven van 2022. Hiermee zorgen we ervoor dat geconstateerde verschillen daadwerkelijk komen door veranderingen in regeldruk, en niet (deels) door de stijging van personeelskosten.

Over de gehele linie wordt de regeldruk in dit onderzoek hoger ingeschat dan in 2019 werd verwacht. Dit geldt in sterkere mate voor de eenmalige regeldruk en voor de kleinere bedrijfscategorieën. De structurele regeldruk voor de grotere bedrijven is redelijk vergelijkbaar met, zij het iets hoger dan, ingeschat in 2019.

De belangrijkste verklaringen hiervoor zijn als volgt:

- De tijdsinvestering voor **kennisname** voor de certificering en voor het voorbereiden en het uitvoeren van **nazorg** aan de hand van de periodieke en herhaal audits liggen vooral voor de twee kleinste bedrijfscategorieën hoger dan verwacht. Voor veel van de kleinste bedrijven is de certificering nieuw en ligt het ver af van de reguliere werkzaamheden die zij uitvoeren. Het is wel denkbaar dat deze tijdsinvestering in de loop der jaren minder wordt naarmate bedrijven meer gewend raken aan het stelsel.
- De minimale tijdsduur (en daarmee de kosten) voor een periodieke en herhaal **audit** is voor een klein bedrijf relatief hoger dan dat voor een groot bedrijf. Een bedrijf met één medewerker is minimaal 6 uur kwijt aan de audit en minimaal 2 uur kwijt aan projectcontroles. De minimale (externe) kosten voor een audit met projectcontrole is daarom € 1.400¹⁶ voor een zzp-er. Een bedrijf met twee vestigingen en 80 medewerkers is minimaal 12 uur kwijt aan de audit en minimaal 16 uur kwijt aan projectcontroles. De minimale (externe) kosten voor een audit met projectcontroles zijn daarmee € 4.900¹⁷ voor een bedrijf met 80 medewerkers en twee vestigingen.
- De **tarieven van CI's** zijn gestegen ten opzichte van het onderzoek uit 2019. Het uurtarief is gemiddeld 175 euro per uur terwijl de tarieven in 2019 rond de € 150 lagen. Hierdoor nemen ook de externe kosten die een bedrijf maakt voor een audit toe.
- Naar verwachting moet tussen de 65% (zzp-er) en 24% (grote bedrijven plus) hun **apparatuur vervangen** om de vereiste metingen op betrouwbare wijze te kunnen uitvoeren. Deze inschatting is hoger dan verwacht werd in 2019, hier lagen de verwachtingen tussen de 10% voor zzp-er en 3% voor grote bedrijven.
- De verwachting in 2019 was dat het overgrote deel van de monteurs het vakmanschap CO zou kunnen behalen zonder daar eerst een opleiding voor te hoeven doen. De voorspelling was dat tussen de 12,5% van de zzp-er en 10% van de monteurs van de grote bedrijven een **extra opleiding** nodig zouden hebben. Uit de interviews blijkt dat monteurs vaker extra scholing nodig hebben. Onder alle bedrijfscategorieën kozen een stuk meer monteurs voor een opleiding. Bij de zzp-er en microbedrijven was dit twee derde van de monteurs en bij de drie grootste bedrijfscategorieën de helft.
- Het door de sector ontwikkelde verplichte **theorie-examen** was nog niet in beeld in het onderzoek van 2019, waardoor de regeldruk ook hoger uit is gevallen. Alle monteurs die Vakmanschap CO behalen moeten hun theorie behalen en 50% van deze groep kiest ervoor om voorafgaand aan dit examen -ter voorbereiding- een particuliere theorieopleiding te volgen.
- Het door de sector uitgewerkte **Vakmanschap CO is maar 5 jaar geldig**. Na 5 jaar dient dit vakmanschap opnieuw te worden behaald. Dit zorgt ervoor dat er structurele regeldruk bij komt. De verwachting is wel dat er geen theorieopleiding meer hoeft worden afgelegd en dat maar de helft van de monteurs een examentraining hoeft te doen om het vakmanschap CO opnieuw te behalen.

¹⁶ 8 uur tijdsinvestering * € 175 gemiddeld uurtarief voor een CI.

¹⁷ 28 uur tijdsinvestering * € 175 gemiddeld uurtarief voor een CI.

- Uit de interviews blijkt dat zzp-ers en microbedrijven, vanwege de invoering van de certificering, meer **extra werkzaamheden** verrichten bij zowel **installaties** als **service en onderhoud**, dan in 2019 werd verwacht. In 2019 werd uitgegaan van in totaal 15 minuten extra werkzaamheden waarvan 7 minuten bedrijfseigen voor zowel installaties als service en onderhoud. Uit de interviews blijkt dat zzp-er en microbedrijven 20 minuten extra werkzaamheden uitvoeren voor service en onderhouden en 40 minuten extra voor installaties. Hiervan is 7 minuten bedrijfseigen. Voor de drie grootste bedrijfscategorieën duurt service en onderhoud, zoals verwacht in 2019, 15 minuten langer waarvan 7 minuten bedrijfseigen. Installaties duren in plaats van 15 minuten langer 30 minuten langer. De grotere extra tijdsinvestering voor installaties komt vooral door het extra uitvoeren van de metingen die vooraf aan de certificering niet hoefden worden uitgevoerd.

7.4 Ontwikkelingen externe tarieven in relatie tot regeldruk per klus

In tabel 23 zijn de gemiddelde structurele regeldrukkosten per klus weergegeven in relatie tot de gemiddelde toename in externe tarieven. Deze externe tarieven betreffen de kosten die een installateur bij de klant in rekening brengt.

Tabel 33. Structurele regeldruk en ontwikkeling externe tarieven

	Gemiddelde structurele regeldrukkosten per klus 2019	Gemiddelde structurele regeldrukkosten per klus 2024	Gemiddelde toename tarief onderhoudsbeurt 2022-2024	Gemiddelde toename tarief installatie 2022-2024
Zzp (1)	€ 22	€ 46	€ 33	€ 92
Micro (2 t/m 9)	€ 13	€ 22	€ 37	€ 106
Klein (10 t/m 50)	€ 11	€ 11	€ 32	€ 223
Middelgroot (51 t/m 100)	€ 11	€ 12	€ 23	Niet bekend
Middelgroot plus (meer dan 100)	€ 10	€ 11	€ 25	Niet bekend

De structurele regeldruk per klus varieert van € 11 (klein/groot bedrijf) tot € 22 (microbedrijf) en € 46 (zzp-er). Ter referentie is ook de in 2019 ingeschatte structurele regeldruk per klus weergegeven¹⁸. Te zien is dat de structurele regeldruk per klus nu met name voor zzp-ers en microbedrijven hoger wordt ingeschat dan in 2019. Voor de grotere bedrijven is er nauwelijks verschil.

Uit tabel 33 komt naar voren dat de externe tarieven hoger zijn dan alleen op basis van de extra structurele regeldruk kan worden verwacht. Voor onderhoudsbeurten zijn de tarieven in de afgelopen twee jaar toegenomen met een gemiddeld bedrag tussen € 23 en € 37, voor een installatie zijn de kosten met € 92 tot € 223 toegenomen.

De tariefstijging is slechts voor een deel toe te schrijven aan de toegenomen regeldruk. Bedrijven noemen andere factoren als belangrijke oorzaken van de stijging van de tarieven voor klanten. Het gaat hierbij om hogere personeelskosten en personeelstekorten, stijging van de grondstof- en gasprijzen, de kosten en schaarste van materialen. Overstijgende ontwikkelingen die hieraan ten grondslag liggen zijn Covid-19 en de oorlog in Oekraïne.

Daarnaast is het aannemelijk dat bedrijven naast de structurele regeldruk, ook de eenmalige regeldruk (gedeeltelijk of geheel) in hun tarieven hebben verwerkt. Als dat het geval is, zouden de tarieven voor de klant mogelijk weer kunnen gaan dalen, hoewel dit uiteraard van veel andere factoren afhangt.

¹⁸ De regeldruk zoals in 2019 ingeschat, is herberekend op basis van interne uurtarieven in peiljaar 2022, zie §7.3.